

Carmen Iordăchescu

Luminița Mincă

Dana Dogaru

Să dezlegăm tainele textelor literare

clasa a III-a

Carmen IORDĂCHESCU
Luminița MINCĂ

Dana DOGARU

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a III-a

Copertă și ilustrații: Giorgian Gînguț

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IORDĂCHESCU, CARMEN

Să dezlegăm tainele textelor literare : clasa a III-a / Carmen Iordăchescu,
Luminița Mincă, Dana Dogaru. - Pitești : Carminis Educațional
184 p.; il.; 26 cm

ISBN 978-973-123-427-4

I. Mincă, Luminița

II. Dogaru, Dana

37

Copyright © Editura CARMINIS

Redactori: **Anastasia Budișteanu, Carmen Trandafirescu**

Tehnoredactori: **Mina Suditu, Marina Zamfir**

Corectură: **Luminița Mincă**

Revizie: **Manuela Pană**

Tehnoredactare computerizată: Editura CARMINIS

Tiparul executat la **SC Art Group Publishing S.R.L. București**

Comenzile se primesc la tel./fax: 0248 253 022, 0248 252 467

e-mail: editura_carminis@yahoo.com

sau pe adresa:

Editura CARMINIS

str. Exercițiu, bl. D 22, sc. B, ap. 1

cod 110242, Pitești, jud. Argeș

www.carminis.ro

ISBN 978-973-123-427-4

CUPRINS

I. ÎNVĂȚĂTURA, CEA MAI DE PREȚ COMOARĂ

Întâia zi de școală, după Edmondo de Amicis.....	5
Școala din pădure, după Passionaria Stoicescu	10
Șoricel de bibliotecă, după Elia David	14
Recapitulare	20

II. RESPECTUL ESTE IUBIREA ÎN HAINE SIMPLE

Când zmeii joacă șah, după Iuliu Rațiu	23
Păcălici la școală, de Nicolae Labiș	27
Semnul de iarbă, după Silvia Kerim	32
Recapitulare	37

III. CINSTEA SE NAȘTE ÎN INIMĂ

Cioc! Cioc! Cioc!, după Emil Gârleanu	41
Ciocănitoea	48
Suflețelul învață, după Mircea Sântimbreanu	54
Recapitulare	60

IV. A FI OM E LUCRU MARE

Poveste de iarnă, după Zacharias Topelius	64
Omul de zăpadă, după Hans Christian Andersen	69
Marușca și cele douăsprezece luni, poveste slovacă	74
Recapitulare	79

V. MODESTIA POARTĂ COROANĂ

Privighetoarea, după Hans Christian Andersen	82
Moș Ion Roată și Vodă Cuza, după Ion Creangă	88
Coronița de rouă, poveste populară	94
Recapitulare	99

VI. CURAJUL ESTE RĂDĂCINA BIRUINȚEI

Vis, ambiție, zbor... ..	103
Scrisoarea III (fragment), de Mihai Eminescu	108
Leul cel fricos, după Lyman Frank Baum	113
Recapitulare	118

VII. IUBIREA SE ARATĂ PRIN FAPTE

<i>Fram, ursul polar</i> , după Cezar Petrescu	121
<i>Bunicul</i> , după Barbu Ștefănescu Delavrancea	127
<i>Păpădia</i> , după Ion Agârbiceanu	132
Recapitulare	138

VIII. PRIETENUL ADEVĂRAT, AVERE NEPREȚUITĂ

<i>Micul prinț</i> , după Antoine de Saint-Exupéry	143
<i>Prietenii neobișnuite</i>	148
<i>O zi de pomină</i> , după Mark Twain	152
Recapitulare	157

IX. GRIJA FAȚĂ DE CEIALȚI, O VARĂ A SUFLETULUI

<i>Vară</i> , de Ștefan Octavian Iosif	162
<i>Amintiri din copilărie</i> , după Ion Creangă	167
<i>Marea, o apă folositoare</i> , de Marin Sorescu	172
Recapitulare finală (1)	176
Recapitulare finală (2)	181

© Editura CARMINIS

I. ÎNVĂȚĂTURA, CEA MAI DE PREȚ COMOARĂ

Întâia zi de școală

după Edmondo de Amicis

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Textul este o adaptare după romanul „Cuore, inimă de copil” (*cuore* = inimă, în limba italiană), fiind dedicat copiilor din clasele primare. Cartea prezintă istoria unui an de școală, scrisă de un elev de clasa a III-a, dintr-o școală de oraș din Italia. Acest copil își nota într-un caiet, în fiecare zi, tot ce vedea și simțea el. După notițele acestuia, la sfârșitul anului, tatăl său a scris această carte, păstrând, pe cât posibil, cuvintele fiului său. Împărțită pe luni și zile, „Cuore, inimă de copil” este un mănunchi de povestiri ai căror eroi principali sunt niște copii de vârstă școlară.

Bifează răspunsurile corecte.

- Acțiunea textului se petrece:

☐ în prima zi de școală; ☐ în primele două zile de școală; ☐ la începutul anului școlar.

- Personajul principal al povestirii „Întâia zi de școală” este:

☐ Coretti; ☐ Garrone; ☐ Enrico; ☐ Giovanni.

- Enrico merge la școală însoțit de:

☐ mama sa; ☐ colegi; ☐ fratele său; ☐ învățător.

- Enrico nu se bucură că a început școala, deoarece:

☐ are alt învățător; ☐ știe că va avea mult de învățat;
☐ amintirile din vacanță îi inundă sufletul; ☐ s-a mutat la altă școală.

- Persoana care l-a atins pe umăr era:

☐ mama; ☐ fostul învățător; ☐ un coleg; ☐ fratele său.

- Personajul principal regretă despărțirea de învățătorul său, pentru că:

☐ era obișnuit cu stilul acestuia;
☐ acesta era un om glumeț, care-i făcea să râdă;
☐ era un cadru didactic mai puțin exigent;
☐ tinerețea acestuia îl apropiase mult de elevi.

- Copilul se bucură de revederea mamei sale, fiindcă:

☐ este îndurerat din cauza despărțirii de învățătorul său;
☐ aceasta îl încurajează;
☐ dorește să-i povestească cum a decurs prima zi de școală;
☐ nu-i place la școală.

**Scrive în interiorul acestei inimi ce
sentimente te-au încercat pe tine în
prima zi a acestui an școlar.**

2

Scrie trei motive pentru care Enrico nu se bucură că a început școala.

3

Răspunde la întrebări.

- ☆ Unde și-a petrecut vacanța personajul principal?
- ☆ Ce clasă urma să înceapă Enrico?
- ☆ Ce atitudine are mama lui Enrico?

4

Cu ce cuvinte este întâmpinat Enrico de către mama sa? Transcrie-le!

5

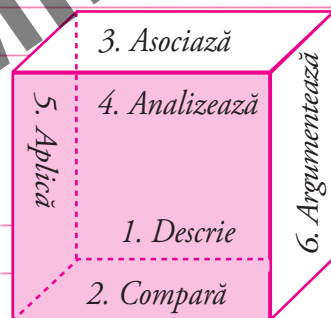
Compune și tu două propoziții de îmbărbătare pentru Enrico.

6

Rezolvă sarcinile cubului.

- **Describe** prima ta zi de școală.

• **Compară** sentimentele pe care le are Enrico față de învățătorul din clasa a II-a, cu sentimentele pe care le ai tu față de învățătorul tău/învățătoarea ta.

- **Asociază** textul cu un desen sugestiv.

- **Analizează** comportamentul copilașilor care nu voiau să intre în clasă.

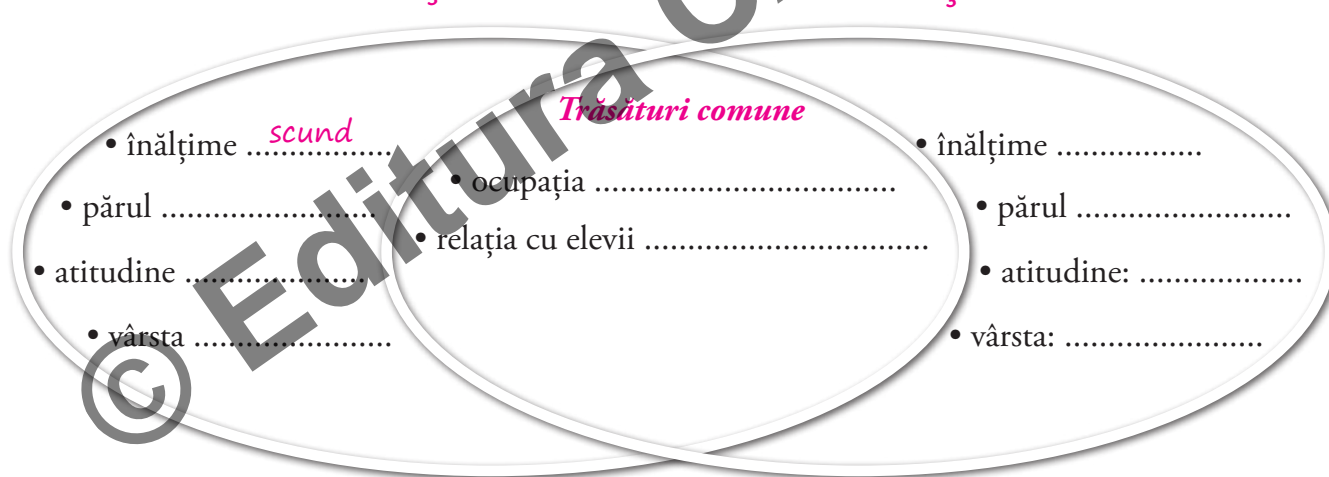
• **Aplică!** Cum te-ai comporta dacă, în prima zi de școală, ai afla că ai alt învățător/altă învățătoare? _____

• **Argumentează!** Ce l-a determinat pe Enrico să spună, la plecare, că școala nu i se mai pare așa de frumoasă cum era înainte? _____

7 Realizează o comparație între cei doi învățători, așa cum sunt ei descriși în textul „Întâia zi de școală”. Completează diagrama cu trăsături fizice și morale sau acțiuni specifice persoanelor respective.

Fostul învățător

Noul învățător

8

Bifează sentimentele pe care le trăiește Enrico în prima zi de școală.

bucurie

regret

respect

mulțumire

uimire

nostalgie

mânie

entuziasm

satisfacție

deznadejde

teamă

tristețe

9

Argumentează! Ce părere ai despre ideea de a avea un alt învățător/o altă învățătoare în fiecare an?

Fișă de portofoliu. Realizează o prezentare a învățătorului tău/învățătoarei tale, ținând cont de trăsăturile sale fizice și morale, stilul vestimentar, lucrurile care îi plac.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

În enunțurile date subliniază:

- a) vocalele cu verde: „Vasăzică, Enrico, iată-ne despărțiți pentru totdeauna!";
b) consoanele cu roșu: „N-ai grijă, Enrico, o să învățăm împreună!“.

2

Notează în casete numărul de vocale și de consoane.

• inima	V = ____ C = ____	• cuvintele	V = ____ C = ____	• osteneală	V = ____ C = ____
• vesel	V = ____ C = ____	• plăcere	V = ____ C = ____	• zbârlit	V = ____ C = ____
• școală	V = ____ C = ____	• măgăruși	V = ____ C = ____	• rechizite	V = ____ C = ____

3

Selectează din text cuvinte care să corespundă schemelor date, apoi adaugă și tu alte cuvinte potrivite.

VCV → _____ / _____ CVC → _____ / _____
CVCV → _____ / _____ CVCVC → _____ / _____
VCVC → _____ / _____ VCVCV → _____ / _____

4

Extrage din text cât mai multe cuvinte care conțin grupuri de sunete.

grup de sunete	Exemple
ea	
ia	
ie	
oa	
ua	

5

a) Completează cu „m“ sau „n“.

astâ__păr	•	î__brățișare	•	ati__ge	•	întâ__plare
gâ__d	•	a__tipatic	•	si__t	•	î__brăcămintre
la__pă	•	u__brelă	•	li__pede	•	î__tindere

b) Încercuiește cuvintele în care apar grupurile de litere „mb“ și „mp“.

c) Extrage din text cuvintele care conțin aceste grupuri de litere.

6

Desparte în silabe cuvintele: *librării, totdeauna, pătrunserăm, înapoieze, osteneală.*

7

Selectează din text câte trei cuvinte.

- ☞ monosilabice (o silabă) → _____
- ☞ bisilabice (două silabe) → _____
- ☞ alcătuite din trei silabe → _____
- ☞ alcătuite din patru silabe → _____

8

Scrive cuvinte cu sens asemănător și cu sens opus celor date.

- _____ = întâia ≠ _____
- _____ = vis ≠ _____
- _____ = a mișuna ≠ _____
- _____ = siliți ≠ _____
- _____ = a umple ≠ _____
- _____ = tristă ≠ _____
- _____ = mereu ≠ _____
- _____ = zbârlit ≠ _____

9

Realizează corespondența dintre enunțuri și cuvintele potrivite.

- ★ Lunile de vacanță s-au spulberat ca un vis. •
- ★ Viscolul a spulberat zăpada de pe câmp. •
- ★ Românii i-au spulberat pe turci în lupta de la Călugăreni. •

- i-au doborât
- au trecut
- a împrăștiat

10

Observă sensul expresiilor, apoi alcătuieste enunțuri cu acestea.

★ a zbura din floare în floare – a trece de colo-colo

★ a-i zbura gândurile – a se gândi

★ când va zbura porcul – niciodată

★ a zbura ca vântul și ca gândul – a merge foarte repede

11

Alcătuieste enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor: *poartă, copii, țintă, nouă.*

Școala din pădure

după Passionaria Stoicescu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Marchează cu „X” răspunsul corect.

- a) Textul este: ☐ literar în proză; ☐ literar în versuri; ☐ nonliterar.
- b) Poezia are: ☐ 4 strofe; ☐ 6 strofe; ☐ 5 strofe.
- c) Fiecare strofă are: ☐ 9 versuri; ☐ 7 versuri; ☐ un număr diferit de versuri.

2

Completează cadranele cu informații desprinse din text.

I. Notează:

- titlul; _____
- autorul. _____

III. Identifică personajele ce apar în poezie.

II. Prezintă școala din pădure așa cum este ea descrisă în textul citit.

IV. Transcrie versurile care o prezintă pe domnișoara învățătoare.

3

Găsește în text cuvintele care rimează cu cele date, apoi adaugă încă un cuvânt potrivit, după model.

☛ ștergătoare – murdare – mâncare

- ☛ tăcute – _____
- ☛ lună – _____
- ☛ școală – _____
- ☛ dreaptă – _____
- ☛ căprioara – _____

4

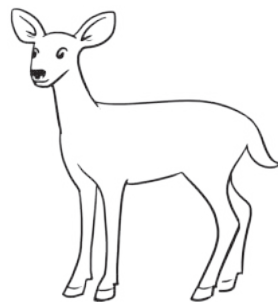
Scrie câte o însușire pentru fiecare personaj, așa cum reiese din text.

- vulpea → _____
- ariciul → _____
- barza → _____
- melcul → _____
- șoarecele → _____
- ursul → _____

5

Răspunde la întrebări.

- Ce discipline crezi că se studiază la școala din pădure?
- Ce calități are domnișoara Căprioara?
- Care dintre personaje are o părere foarte bună despre el?

6

Completează comparațiile.

★ înceată precum _____	★ sprintară ca _____
★ mătăsos precum _____	★ curioasă ca _____
★ galbenă ca _____	★ bun ca _____
★ gălăgios ca _____	★ leneșă ca _____

7

Realizează un cvintet pornind de la domnișoara învățătoare.

Cuvântul de bază →

*Două cuvinte care exprimă
însușiri ale personajului →*

Trei cuvinte care arată acțiuni →

*O propoziție formată din patru cuvinte
despre personaj →*

*Un cuvânt care arată
esența cuvântului de bază →*

Diagram for the quintet exercise showing a central box and surrounding boxes for words and sentences.

8

Spune-ți părerea!

- Ce crezi că înseamnă școala din pădure pentru elevii săi?
- Ce reprezintă școala pentru tine?

9

Realizează o comparație între sala de clasă a școlii din pădure și sala ta de clasă.

CLASA DIN PĂDURE

Asemănări

CLASA MEA

Venn diagram for comparing the forest classroom and the student's classroom.

10

Extrage din text:

- un îndemn;
- o urare.

Blank box for extracting an exhortation.

Blank box for extracting a wish.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Scrie cuvinte cu sens asemănător.

- nedesfăcute = _____
- înceată = _____
- cuvânt = _____
- mângâie = _____
- pofțiți = _____
- glasul = _____

2

Găsește cuvinte cu sens opus.

- intrare ≠ _____
- împreună ≠ _____
- murdare ≠ _____
- liniște ≠ _____
- vorbăreț ≠ _____
- subțire ≠ _____

3

Scrie toate posibilitățile de despărțire în silabe la final de rând a cuvintelor date.

- catedră → _____
- nedesfăcute → _____
- picioroange → _____
- lăbuțele → _____

4

Alcătuiește câte o propoziție cu sensurile diferite ale fiecărui cuvânt.

lună

bancă

ochi

5

Transformă:

a) adăugând o silabă;

- că-s → _____
- cine-i → _____
- m-ajungi → _____
- stea-n → _____

b) reducând cu o silabă.

- cine sunt → _____
- să învețe → _____
- îndată își revine → _____
- să alegi → _____

6

Notează în casete numărul de vocale și de consoane.

• ștergătoare	V = ____ C = ____	• sprintară	V = ____ C = ____	• vioara	V = ____ C = ____
• cuvânt	V = ____ C = ____	• Țepoșilă	V = ____ C = ____	• căprioara	V = ____ C = ____
• rând	V = ____ C = ____	• zveltă	V = ____ C = ____	• catifea	V = ____ C = ____

7

Scrie cuvinte înrudite cu:

școală

a învăța

8

Încercuiește variantele corecte.

- Duminică, David **sa/s-a** plimbat cu sora **sa/s-a** prin parc.
- Alina și Iulian **s-au/sau** întâlnit ca să stabilească unde vor pleca: la mare **s-au/sau** la munte.
- **Într-o/Dintr-o** scorbură a ieșit o veveriță.
- Un iepure **sa/s-a** ascuns **într-un/dintr-un** tufiș.

9

Scrie cuvinte care arată obiecte mai mici.

• bancă →	• cuvânt →
• ghetă →	• cui →
• coadă →	• glas →
• carte →	• copil →

10

Alcătuiește câte o propoziție pornind de la cuvintele date. Ce observi?

- ▶ Școlarul
- ▶ Clasa
- ▶ Orarul
- ▶ Alfabetul
- ▶ Literele
- ▶ Alineatul

11

Compară poezia de mai jos, a aceiași autoare, cu cea din manual.

La o școală din pădure

de Passionaria Stoicescu

Clopoțel pe cărare
sună ora de intrare.
Vine blânda-nvățătoare!

Calcă zveltă, calcă dreaptă
și clipind gingaș așteaptă
să-i privească iar cu drag
pe școlarii ei în prag.

Cu glăsciorul ca vioara
domnișoara Căprioara,
catifea pe ochi și bot,
s-a emoționat de tot.

Strigă catalogul blând,
iar școlarii rând pe rând
se ridică în picioare
gata pentru ascultare:
– Coadă Roșie Vulpița!
– Ciocănescu Ghionița!
– Barza Picioroange Lungi!
Melcul Nu Poți Să M-Ajung!

Ursulețul Mormăici!
Țepoșilă Ghe. Arici!
Ronțăiescu Veverel!
Mistrețeanu Groh Purcel!

Sunteți toți prezenți în clasă.
Vă doresc o zi frumoasă,
să fiți buni și-ascultători
și la carte silitori!

Șoricel de bibliotecă

după Elia David

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează harta textului.

Autor

Titlu

Personaje

Locul petrecerii acțiunii

Timpul desfășurării acțiunii

Cuvinte necunoscute

Aspectul care a declanșat acțiunea

Din această lectură am învățat că

2

Bifează explicația corectă.

a) Expresia „a face pe plac“ înseamnă:

☐
☐
☐

a pofti;

a satisface, a împlini dorința;

a căuta.

b) Șoricelul devora cărțile din bibliotecă, deoarece:

☐
☐
☐

știa că astfel îi aduce bucurie mamei sale;

această activitate este specifică șoricelilor;

nu-i plăcea să iasă la joacă.

c) Ceilalți șoricei erau preocupați:

- ☐ să îl privească pe fratele lor;
- ☐ să atragă atenția mamei lor;
- ☐ să alerge printre jucăriile și cărțile din pod, dar și să meargă zilnic pe câmp.

d) Când a fost prins de proprietarul bibliotecii, șoricelul a sperat:

- ☐ că va fi salvat de la obligația de a citi;
- ☐ că va fi lăsat să trăiască în continuare printre cărți;
- ☐ că mama sa nu-l va certa.

3

Răspunde la întrebări.

a) Ce primea șoricelul după o zi petrecută în compania cărților?

b) Cu ce scop îl trezea mama dimineața devreme?

c) De ce îl punea mama să citească atâtea cărți?

d) În ce se specializase șoricelul?

4

Scrive trei însușiri ale șoricelului.

5

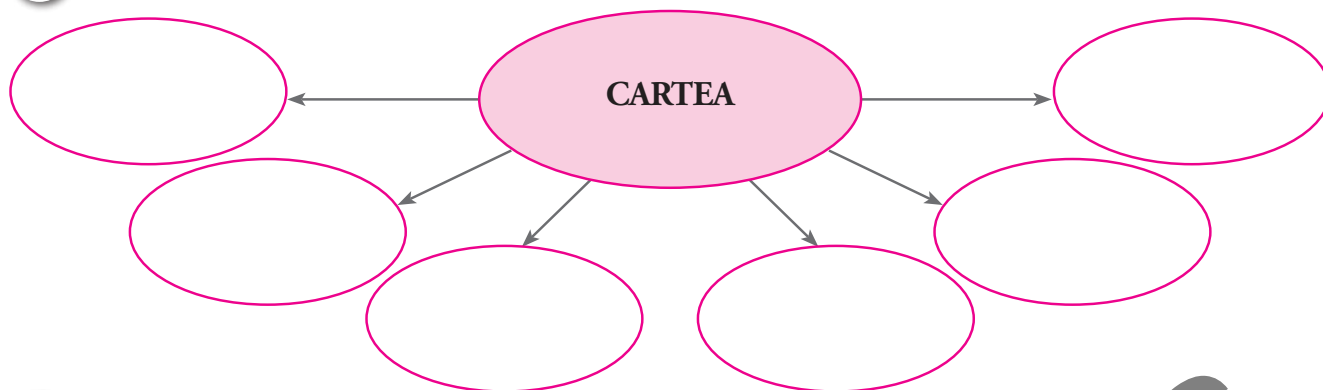
Explozia stelară. Formulează întrebări pe baza textului folosind cuvintele din steluțe.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

6

CIORCHINELE. Ce înseamnă pentru tine *cartea*? Asociază acest cuvânt cu alți termeni.

7

PRO ȘI CONTRA! Ești de acord cu ideile mamei? Completează tabelul cu argumente care să-ți justifice răspunsul.

PRO	CONTRA
.....	
.....	
.....	
.....	

8

Spune-ți părerea! Ce crezi despre șoricelul devorator, era de acord cu misiunea pentru care mama sa îl pregătea? Ce îi aducea bucurie micuțului șoarece? Pe tine ce te face fericit/ă?

9

Dacă ai fi tu șoricelul de bibliotecă, ce cărți ți-ar plăcea să devorezi? De ce? Scrie un răspuns de 3-5 enunțuri.

10

Fii actor! Pune în scenă întâlnirea dintre șoricel și proprietarul bibliotecii.

11

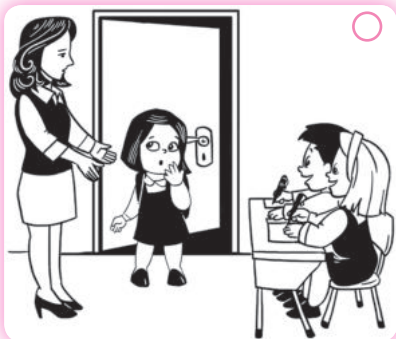
Notează cu **A** pentru adevărat sau cu **F** pentru fals.

- ☐ Convorbirea dintre două sau mai multe persoane se numește *dialog*.
- ☐ Într-un dialog, aceeași persoană vorbește și ascultă informațiile transmise.
- ☐ Persoana care ascultă se numește *ascultător*.
- ☐ Persoana care vorbește se numește *vorbitor*.
- ☐ Cel care vorbește transmite o informație.
- ☐ Cel care ascultă primește o informație.
- ☐ În comunicarea orală, rolurile de vorbitor și de ascultător nu se schimbă.

12

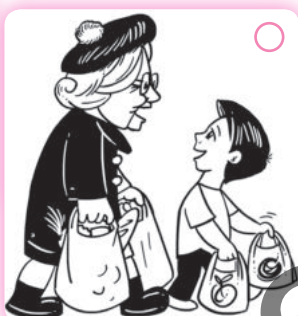
Realizează corespondența între fiecare situație de comunicare și dialogul potrivit.

- Au, m-ai lovit! De ce nu ești atent?
- Scuză-mă! Nu a fost cu intenție.

- Bună dimineața! Scuzați-mă că am întârziat! Îmi permiteți să iau loc în bancă?
- Bună dimineața! Nu este nicio problemă! Tocmai ce-am început ora! Poftește la locul tău!

- La mulți ani! Să fii sănătos! Primește acest cadou din partea mea!
- Îți mulțumesc! Sigur îmi va plăcea!

- Bună ziua! Îmi permiteți să vă ajut?
- Mulțumesc frumos! Chiar aș avea nevoie! Sacoșele sunt grele.

13

Cum trebuie să procedeze vorbitorul și ascultătorul pentru ca dialogul să își atingă scopul (să fie eficient)?

Vorbitorul

Ascultătorul

14

Completează CVINTETUL de mai jos.

De ce sunt importante cărțile?

Subiectul →

Două cuvinte care exprimă
însușiri ale cărților →Trei acțiuni care exprimă beneficiile aduse
de cărți →O propoziție alcătuită din patru cuvinte care
arată ce înseamnă cărțile pentru tine →Un cuvânt care denumește calitatea esențială
a cărților →

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Scrie cuvinte cu sens asemănător.

- odată = _____
- raft = _____
- specialist = _____

- a trudi = _____
- mirat = _____
- a descoperi = _____

2

Găsește cuvinte cu înțeles opus.

- groase ≠ _____
- sfârșitul ≠ _____
- a primi ≠ _____

- scumpe ≠ _____
- a dispărea ≠ _____
- ușurat ≠ _____

3

Scrie cuvinte înrudite cu cele date.

<i>a dori</i>	<i>studiu</i>	<i>ambție</i>

4

a) Realizează corespondența dintre fiecare expresie și cuvântul potrivit.

a da gata
a da fuga
a da de urmă
a da pace
a da voie

a permite
a nu deranja
a finaliza
a găsi
a fugi

b) Integrează în enunțuri expresiile de la a).

5

Completează textul cu semnele de punctuație potrivite. Recitiți pe roluri dialogul.

O lumină dulce ca mierea coboară ușor printre ramurile bătrâne ale copacilor ☐ În adierea
vântului ☐ câte-o frunză răzleată coboară să îmbrățișeze pământul ☐ A venit toamna ☐

La marginea pădurii ☐ Aricel-Țepoșel o zărește pe Rița-Veverița ☐

☐ Bună ziua ☐ dragă veveriță ☐ spune Aricel-Țepoșel cam îngândurat ☐

☐ Bună ☐ Aricel ☐ De ce ești abătut ☐

☐ Cum să nu fiu ☐ dacă toamna a venit deja pe aceste meleaguri ☐ iar eu nu am reușit
să-mi strâng proviziile necesare pentru iarnă ☐

☐ Nu te îngrijora ☐ dragă Aricel ☐ Pentru ce sunt buni prietenii ☐ Eu am
destule merinde adunate ☐ alune ☐ nuci ☐ ghinde ☐ Iarna aceasta putem locui și mânca
împreună ☐

☐ Îți mulțumesc ☐ Ai un suflet de aur ☐

6

Alcătuiește o propoziție enunțiativă, una interogativă și una exclamativă, în care să
folosești cuvintele: *exemplu, interviu, bibliotecă*.

7

Îți dorești să împrumuți o carte de la bibliotecă, dar ești nehotărât/ă. Scrie dialogul
pe care l-ai putea avea cu doamna bibliotecară. Atenție la semnele de punctuație pe care le
folosești.

Recapitulare

* Citește textul.

Unde a zburat rândunica

după Titel Constantinescu

Când s-a trezit Cip-Cirip, un vânt rece care bătea legăna frunzele copacilor și tufele măceșilor. Soarele nici nu răsărise încă și vrăbiuța Cip-Cirip își luă zborul spre prietena ei, rândunica. A stat vrăbiuța, a mai strigat o dată, de două ori, apoi, sfâr, a zburat spre pădure. Frunzele copacilor începuseră să se îngălbenescă și firele de iarbă nu mai erau verzi. Vrăbiuța simțea că e mai frig decât ieri, dar nu prea înțelegea de ce.

Și cum zbura ea, așa, mai aproape de pământ, numai ce-o văzu pe furnică. Aceasta ducea spre un mușuroi un miez de pâine mai mare decât două furnici la un loc!

Vrăbiuța se apropie de ea și ciripi:

– Cip-cirip, soră furnică, n-ai văzut pe rândunică?

Furnica îi răspunse fără să se oprească din drum:

– N-am văzut-o, n-am văzut-o. Eu n-am timp să mă uit după rândunică. Acum îmi fac provizii de iarnă...

1

Precizează:

- * autorul; _____
- * titlul; _____
- * personajele; _____
- * locul și timpul când are loc întâmplarea; _____
- * numărul de alineate. _____

2

Completează enunțurile.

- Întâmplarea se petrece în anotimpul _____.
- Numele vrăbiuței este _____.
- Vrăbiuța o căuta cu înfrigurare pe _____.
- Furnica era ocupată cu _____.
- Rândunica a zburat _____.

3

Răspunde la întrebări.

a) De ce o căuta vrăbiuța pe rândunică?

b) Cu cine s-a întâlnit vrăbiuța în drumul ei spre pădure?

4

Spune-ți părerea!

„Vrăbiuța simțea că e mai frig decât ieri, dar nu prea înțelegea de ce.” Care crezi că este motivul? De ce nu înțelegea vrăbiuța cauza răcirii vremii?

5

Selectează din text:

- un cuvânt care conține litera „î” _____ ;
- un cuvânt care conține litera „â” _____ ;
- un cuvânt format din patru silabe _____ ;
- un cuvânt care începe cu o vocală _____ ;
- un cuvânt care se termină cu o consoană _____ .

6

Scrive cuvinte cu același înțeles pentru:

• prietenă = _____	• larmă = _____
• arbore = _____	• a vedea = _____

7

Găsește cuvinte cu înțeles opus pentru:

• gros ≠ _____	• rece ≠ _____
• se apropie ≠ _____	• a se opri ≠ _____

8

Scrive cuvinte înrudite cu cele date.

❖ frunză ❖ _____

❖ prieten ❖ _____

9

Alcătuiește câte două enunțuri în care cuvintele **bancă** și **corn** să aibă înțelesuri diferite.

10

Desparte în silabe cuvintele date.

• începuseră → _____ • pământ → _____

• îngălbenească → _____ • provizii → _____

II. RESPECTUL ESTE IUBIREA ÎN HAINE SIMPLE

Când zmeii joacă șah

după Iuliu Rațiu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Marchează cu „X” răspunsul corect.

- Textul este: a) ☐ în proză; b) ☐ literar; c) ☐ o scrisoare;
☐ în versuri. ☐ nonliterar. ☐ un dialog.

2

Completează cu informații din text.

★ Acțiunea textului se petrece _____ (când?)
_____ (unde?) .

★ Personajele care participă la întâmplare sunt: _____

3

Alege explicațiile potrivite.

a) Nu încăpea nicio discuție că el era Zmeul-Zmeilor, pentru că:

- ☐ îndoise scaunul de lemn construit de Victor;
☐ pulverizase construcția din piatră a Mariei;
☐ era pașnic.

b) Gabriel, cel pe care i-l scosese norocul în cale, era:

- ☐ mai mic decât el; ☐ mai mare decât el; ☐ în aceeași clasă cu el.

c) Gabriel:

- ☐ călărea un cal;
☐ stătea cu o tablă de șah în față, călare pe un cal cu mânere;
☐ juca șah.

d) Zmeul-Zmeilor era nemulțumit că băiatul:

- ☐ îndrăznește să se antreneze în „împărăția lui”;
☐ nu vrea să se antreneze împreună la box;
☐ nu se joacă cu el.

e) Zmeul-Zmeilor vrea:

- ☐ să îl sperie pe Gabriel;
☐ să își păstreze renumele de campion invincibil;
☐ să câștige runda.

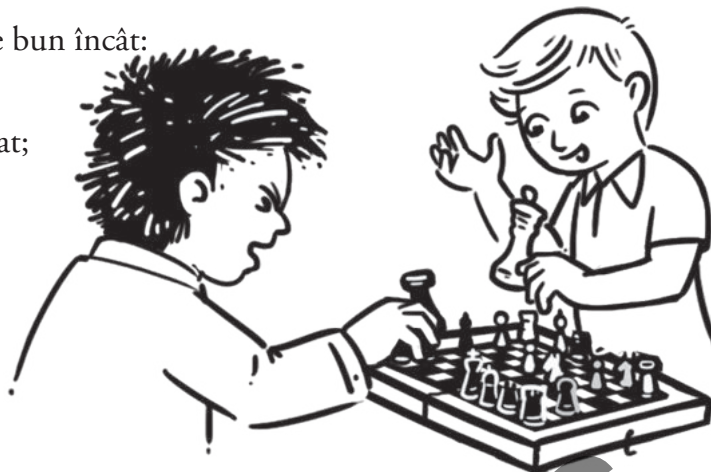

f) Zmeul-Zmeilor consideră că e atât de bun încât:

- ☐ la a doua mutare îl va face mat;
- ☐ la a unsprezecea mutare îl va face mat;
- ☐ din trei mutări îl va face mat.

g) Gabriel a câștigat și acum:

- ☐ el va fi Zmeul-Zmeilor;
- ☐ el preferă să rămână ceea ce este;
- ☐ vor mai juca o partidă.

4 Notează cu **A** pentru adevărat sau cu **F** pentru fals în cerculețele din dreptul enunțurilor date, raportându-te la întâmplările din textul „Când zmeii joacă șah”.

- ☐ Zmeul-Zmeilor își dorea să se antreneze la lupte cu un Făt-Frumos.
- ☐ Gabriel se antrena la călărie.
- ☐ Zmeului-Zmeilor i se spunea așa pentru că era agresiv cu ceilalți copii.
- ☐ Gabriel și Zmeul-Zmeilor erau colegi de clasă.
- ☐ Zmeul-Zmeilor voia să-l intimideze pe Gabriel.
- ☐ Zmeul-Zmeilor a fost provocat la o partidă de box.
- ☐ Gabriel dorea să fie el Zmeul-Zmeilor după partida de șah.
- ☐ Gabriel l-a învins pe Zmeul-Zmeilor din trei mutări.
- ☐ Gabriel consideră că e mai onorabil să rămână ceea ce este.

5 **Explozia stelară.** Formulează întrebări referitoare la textul citit, care să înceapă cu fiecare dintre cuvintele date.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

6

Bifează răspunsul corect.

a) „nu mai încăpea nicio discuție“ are înțelesul de:

☐ fără îndoială; ☐ nu se putea discuta; ☐ nu mai era loc.

b) „pașii lui răsunau ca niște bubuituri de tun“ are înțelesul de:

☐ zgomotul pașilor se auzea foarte încet;
☐ zgomotul pașilor nu se auzea;
☐ zgomotul pașilor făcea ca holul să răsun.

c) „că-mi faci capul calendar“ are înțelesul de:

☐ mă liniștești; ☐ mă iriți; ☐ mă zăpăcești cu atât de multe informații.

d) „rămase pleoștit, cu brațele atârând obosite“ înseamnă:

☐ rămase liniștit;
☐ rămase descurajat, cu brațele atârând a neputință;
☐ se prăbuși obosit.

7

Completează diagrama cu asemănările și deosebirile dintre personajele din text.

Zmeul-Zmeilor

Gabriel

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Pune cuvinte cu sens asemănător, apoi cu sens opus celor date.

- _____ = primul ≠ _____
- _____ = norocul ≠ _____
- _____ = liniște ≠ _____
- _____ = în față ≠ _____
- _____ = slăbuță ≠ _____
- _____ = a pulveriza ≠ _____

- _____ = pleoștit ≠ _____
- _____ = răs ≠ _____
- _____ = furios ≠ _____
- _____ = satisfăcut ≠ _____

2 Completează tabelul.

Cuvânt	Număr de silabe	Număr de litere	Număr de sunete
sculptură			
box			
unsprezecea			
rege			
mârtoaga			

3 Alege forma potrivită: *cei/ce-i, ceal/ce-a, nai/n-ai.*

- ❖ _____ mai harnici sunt ei.
- ❖ I-am chemat pe toți _____ care nu au înțeles.
- ❖ _____ văzut Elena acolo?
- ❖ Gheorghe Zamfir cântă incredibil la _____.
- ❖ _____ rezolvat problema?
- ❖ Am înțeles _____ reproșează toți!
- ❖ _____ adunat merele din grădina pe care _____ din sat au împrejmuit-o?
- ❖ _____ mai dorită activitate este _____ pe care o aleg toți copiii, jocul!

4 Citește următorul plan de idei și compune o scurtă povestire, pornind de la acesta.

- Corina și Elena sunt prietene.
- Astăzi, Elena încearcă să o determine pe prietena ei să îi dea să copieze tema la matematică, pe care nu și-o făcuse, dar aceasta o refuză.
- Roxana vorbește cu Elena și îi explică de ce prietena ei are dreptate.
- Elena înțelege unde a greșit și ce trebuie să facă mai departe.

Găsește-i un titlu potrivit!

5 **Joc de rol** Imaginează-ți că ai ocazia să îl întâlnești pe Zmeul-Zmeilor. Ce i-ai spune? Dar lui Gabriel ce i-ai spune dacă l-ai întâlni?

6 Scrie în câteva rânduri ce înseamnă *respect* pentru tine, apoi formulează 6 enunțuri-îndemn pentru colegii tăi.

7 Alcătuieste familia de cuvinte pornind de la termenul *respect*, apoi formulează enunțuri cu aceste cuvinte.

Păcălici la școală

de Nicolae Labiș

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează propozițiile.

★ Poezia „Păcălici la școală” este un text în _____ , alcătuit din zece

★ Fiecare strofă conține patru _____ .

2

Titlul poeziei se referă la:

- ☐ un obiect foarte valoros;
- ☐ o glumă;
- ☐ un elev glumeț și foarte isteț.

3

Transcrie două propoziții interogative din poezie, specificând care este personajul căruia îi aparține fiecare.

4

Realizează un „ciorchine” pornind de la cuvântul *păcăleală*.

5

Găsește cât mai multe cuvinte care să rimeze cu:

- ★ pălărie → _____
- ★ pluș → _____
- ★ școală → _____
- ★ iertare → _____
- ★ muște → _____

6

Alege explicațiile potrivite.

a) Păcălici păsea fudulindu-se, deoarece:

- ☐ era încântat de cum era îmbrăcat;
☐ era mândru datorită lui Chițibuș;
☐ era îngâmfat.

b) Chițibuș era:

- ☐ un șoricel; ☐ prietenul lui Păcălici; ☐ o jucărie de pluș.

c) Tândăleț era:

- ☐ un bătaș; ☐ feciorul lui Tândală; ☐ prietenul lui Păcălici.

d) Păcălici îl pedepsește pe Tândăleț:

- ☐ cu ajutorul colegilor;
☐ cu ajutorul lui Chițibuș;
☐ forțându-l să își ceară iertare de la toți.

e) După această întâmplare:

- ☐ Tândăleț n-a învățat nimic;
☐ Tândăleț s-a schimbat;
☐ a continuat să bată și să înjure.

7

Răspunde și motivează.

- a) De ce crezi că Păcălici era atât de mândru?
b) Din ce cauză șoricelul Chițibuș se ascunsese în ghiozdan?
c) Ce anume îl făcea pe Tândăleț să se comporte ca un pașă?
d) Ce părere ai despre atitudinea lui Tândăleț atunci când Păcălici i-a spus să-și ceară iertare?
e) Ce crezi că a fost în mintea lui Tândăleț când a văzut ce i se întâmplă?
f) Cum crezi că s-a simțit Tândăleț când toți copiii râdeau de el?
g) Care este părerea ta, Tândăleț s-a schimbat pentru totdeauna sau doar pentru o perioadă?

8

Pune în ordine ideile următoare.

- ☐ Pentru că Tândăleț nu vrea să își ceară scuze, Păcălici îi spune că îl vrăjește.
☐ În ghiozdanul lui Păcălici este ascuns Chițibuș.
☐ Chițibuș îl mușcă de picior pe Tândăleț.
☐ În acea săptămână, Tândăleț s-a purtat frumos cu ceilalți.
☐ Tândăleț era foarte mândru de faptele lui.
☐ Păcălici se fudulește cu haina de postav și cu pălăria lui cea nouă.
☐ Păcălici îi cere lui Tândăleț să își ceară scuze.

9 Alcătuieste enunțuri cu următoarele cuvinte: *a se fuduli, chițibușar, pașă, mofluz, a burduși, postav, fecior, îngâmfat, a păși, găgâlice, a roade*. (Ajută-te de dicționar!)

10 Atelier creativ

a) Stabilește, pentru Tândăleț, o listă cu 10 reguli pe care acesta trebuie să învețe să le respecte.

b) Creează un text în care să povestești ce s-ar întâmpla dacă Tândăleț ar întâlni un coleg care s-ar purta cu el exact cum el s-a purtat până când Păcălici „l-a vrăjit“.

c) Imaginează-ți un dialog între Tândăleț și șoricelul Chițibuș.

11 Spune-ți părerea!

► De ce crezi că Tândăleț se purta în felul acela? Ce ar fi putut influența comportamentul lui?

► Cum crezi că ar putea fi corectat un astfel de comportament?

► Cum ar fi trebuit să acționeze colegii lui Tândăleț ca acesta să se oprească din a-i agresa?

12 Desenează-i pe Tândăleț și pe Păcălici!

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1 Completează seriile de cuvinte cu același înțeles.

- fârtat, prieten, _____
- a alege, a hotărî, _____
- supărarea, neplăcerea, _____
- atenție, interes, _____
- mărturisi, recunoscu, _____
- a burduși, a îndesa, _____
- prăpăd, urgie, _____
- fiul, băiatul, _____
- mofluz, dezamăgit, _____

2

Completează cuvintele cu același înțeles și pe cele cu înțeles opus pentru fiecare termen.

Cuvânt cu înțeles asemănător	Cuvântul dat	Cuvânt cu înțeles opus
	zarvă	
	îngâmfat	
	gâgâlice	
	frică	
	dezamăgit	
	nespălat	
	fudul	

3

a) Alintă cuvintele de mai jos.

❖ pălărie ❖ _____

❖ picior ❖ _____

❖ ghiozdan ❖ _____

❖ copil ❖ _____

❖ școală ❖ _____

❖ curea ❖ _____

b) Scrie cuvintele, după model.

❖ *băinuță* ❖ *baină*

❖ codiță ❖ _____

❖ șoricel ❖ _____

❖ fricel ❖ _____

❖ fetițe ❖ _____

❖ picioruș ❖ _____

4

Alcătuiește enunțuri în care să folosești cuvintele *s-a/sa, s-au/sau*.

5

Găsește cuvintele potrivite, după model.

a) *a păși* → *pas* _____

a trânti → _____

a înjura → _____

a vrăji → _____

a bătea → _____

b) *școala* → *a școli* _____

iertare → _____

prăpăd → _____

râs → _____

frică → _____

6

Încercuiește forma potrivită pentru fiecare enunț.

• Colegii mei îmi sunt **cei/ce-i** mai buni prieteni. De cele **mai/m-ai** multe ori ieșim împreună în parc, după terminarea orelor. Ne place să ne jucăm împreună.

• **Ceal/ce-a** mai mică din grupul nostru este Ana. **N-ai/nai** zice că e în clasă cu noi! Muncește foarte mult pentru că **ia/i-a** și cursuri de cântat la **nai/n-ai**, așa că de cele mai multe ori îi rămâne foarte puțin timp liber.

7

Scrie numărul de silabe, litere și sunete pentru fiecare cuvânt.

Cuvânt	Număr de silabe	Număr de litere	Număr de sunete
pălărie			
Chițibuș			
iertare			
gâgălice			
șoricel			
îngâmfat			

8

Completează enunțurile.

Eu sunt/nu sunt un bun coleg, pentru că _____

Dacă aș fi în locul lui Tândăleț, aș _____

Eu cred că Chițibuș a procedat așa, pentru că _____

9

Scrie în 5-7 rânduri cum ar fi, după părerea ta, colegul ideal. Poți continua enunțul următor:

Pentru mine, colegul ideal este acel copil care _____

Semnul de iarbă

după Silvia Kerim

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Alege răspunsurile potrivite:

a) Textul este:	☐ nonliterar;	☐ jurnalistic;	☐ literar.
b) Textul este:	☐ o povestire;	☐ o descriere;	☐ un basm.
c) Se înfățișează:	☐ emoțiile Pământului;	☐ întâmplări;	☐ un dialog.
d) Personajele sunt:	☐ Luna;	☐ Pământul;	☐ oamenii.
e) Luna privea Pământul:	☐ prin ocean;	☐ de la fereastră;	☐ din turn.

2

Bifează explicațiile potrivite.

- „ceva îndepărtat și tare apropiat în același timp” are înțelesul de:
☐ erau rude destul de apropiate, dar nu se cunoșteau atât de bine;
☐ distanța era mare de la Pământ la Lună, dar simțeau apropierea sufletească dintre ei.
- „să se îmbolnăvească de inimă rea” are înțelesul de:
☐ are dureri de inimă;
☐ suferă, este trist, are dureri sufletești, este descurajat.
- „Pământul începe să-și oblojească rănilor” are înțelesul de:
☐ începe să le panseze;
☐ începe să își vindece rănilor.

3

Răspunde la întrebări și motivează.

- a) De ce Luna privea Pământul?
- b) De ce Luna era din ce în ce mai înspăimântată?
- c) De ce Pământul gemea de durere?
- d) De ce Luna nu putea să îl ajute?
- e) Cum a reușit Pământul să se însănătoșească? Ce „medicamente” a folosit?

4

Ce părere ai? Motivează!

„Semnul iertării este iarba” indică faptul că:

- Pământul și-a vindecat trupul și sufletul, iertându-i pe cei care i-au făcut rău;
- Pământul s-a vindecat și viața a renăscut prin apariția vegetației;
- Pământul a iertat totul și a lăsat viața să își urmeze cursul și natura să renască.

5

Pământul are nenumărate bogății. Enumeră câteva dintre ele.

ape limpezi, _____

6

Pălăriile gânditoare. Colorează pălăria în culoarea indicată, apoi rezolvă cerințele.

Pălăria albă → **Informează-te!** → Scrie pe scurt ce făcea Luna când era odihnită.

Pălăria galbenă → **Aspecte pozitive** → De ce era Luna foarte fericită să privească Pământul?

Pălăria neagră → **Aspecte negative** → Cu ce situație din text nu ești de acord?

Pălăria albastră → **Clarifică!** → De ce crezi că a început Luna să studieze Pământul?

Pălăria verde → **Exprimă idei noi!** → Ce sfaturi ai avea pentru locuitorii Pământului în vederea păstrării sănătății planetei noastre?

Pălăria roșie → **Spune ce simți!** → Ce simți față de schimbările care au loc pe Pământ?

7

Spune-ți părerea!

a) Au oamenii grijă de Pământ? Cum? Enumeră acțiunile pe care le fac cei care ocrotesc Pământul.

b) Cum ar trebui pedepsiți cei care îmbolnăvesc Pământul?

c) Cum crezi că ați putea proceda voi, cei mici, astfel încât să îi determinați pe ceilalți să devină mai conștienți și mai responsabili în păstrarea sănătății Pământului? Propune câteva acțiuni!

8

Continuă dialogul imaginându-ți că cei doi discută după ce Pământul s-a însănătoșit.

Joc de rol

Luna: Ah, dragă prietene, ce mult mă bucur să te văd bine!

Pământul: Mulțumesc, Lună dragă, știu că ai fost foarte îngrijorată!

Luna: Ne-ai speriat pe toți cu suferința ta! Nu știam ce să facem și cum să te ajutăm!

Pământul: A fost tare greu pentru mine...

Comunicare

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Înlocuiește cuvintele dintre paranteze cu altele cu sens asemănător.

Asupra Pământului se abătuse (o nenorocire) (înfuriați)

..... din diferite (cauze) oamenii intraseră în (luptă)

..... . Pământul le (dăruia) cu generozitate toate (avuțiile)

..... lui. Câmpul a fost (scormonit) de tranșee.

Creștetul (măreț) (s-a distrus) lăsând să (se ivească)

..... (goluri) mari și negre în haina verde a pădurilor.

Pământul gema de (suferință) și de revoltă.

2

Notează cuvintele cu sens opus.

• a termina ≠

• obosiți ≠

• plăcere ≠

• frumusețe ≠

• mulțumiți ≠

• a se îmbolnăvi ≠

• anevoie ≠

• răcite ≠

• obișnuiți ≠

• prieten ≠

• a se înveseli ≠

• zarvă ≠

• încordare ≠

• firesc ≠

3

Folosește în enunțuri cuvintele următoare: **anevoie, istovitoare, nespus, zarvă, ungher, leacuri.**

4

Formează cuvinte noi, după model.

spaimă ♦♦ *îspăimântat* _____
 prieten ♦♦ _____
 durere ♦♦ _____
 des ♦♦ _____
 vrajbă ♦♦ _____
 povară ♦♦ _____
 sănătos ♦♦ _____

piatră ♦♦ _____
 bolnav ♦♦ _____
 blând ♦♦ _____
 pădure ♦♦ _____
 bătrân ♦♦ _____
 soare ♦♦ _____
 trist ♦♦ _____

5

Alcătuiește câte un enunț cu primii șase termeni obținuți la exercițiul anterior.

6

Realizează corespondența dintre fiecare expresie și cuvântul cu același înțeles, apoi alcătuiește enunțuri cu expresiile de la care ai pornit.

de inimă rea •
 să capete puteri •
 la îndemână •
 să bage de seamă •
 fără leac •
 se face bine •

• nevindecabil
 • aproape
 • de tristețe
 • se însănătoșește
 • să se întrezeze
 • să observe

7

Transformă, după model.

să îi respecte ♦♦ *să-i respecte* _____
 să îi ceară ♦♦ _____
 să îi ocrotească ♦♦ _____
 să îi ierte ♦♦ _____
 să îi vindece ♦♦ _____

nu îi ceartă ♦♦ *nu-i ceartă* _____
 nu îi vede ♦♦ _____
 nu îi crede ♦♦ _____
 nu îi cere ♦♦ _____
 nu îi înveselește ♦♦ _____

8

Atelier

a) Vrei să afli cât mai multe informații despre viața și sănătatea Pământului. Cum i te-ai adresa acestuia pentru a afla? Cum ți-ar răspunde?

- b) Luna este prietena Pământului și vă cere ajutorul vouă, copiii! Scrie dialogul dintre voi!
- c) Doamna învățătoare vă cere să vă implicați în activitatea de protejare a mediului înconjurător, așa că propui niște activități prin care să îți arăți grija față de mediu. Scrie dialogul. Ce formule de adresare vei folosi?
- d) Vorbești cu prietenul tău cel mai bun și îi ceri să căutați împreună soluții pentru a reduce poluarea. Cum formulezi cererea? Cum ți se adresează el?

9

Desparte în silabe cuvintele următoare.

- mărginit → _____
- oceanul → _____
- cinematograful → _____
- îmbolnăvească → _____
- tacticoase → _____
- oblojească → _____

10

Alcătuiește schema cuvintelor, ca în exemplu.

- fereastră → CVCVCCCV
- pământul → _____
- gospodărie → _____
- istovitoare → _____
- puieți → _____
- iertare → _____

11

Completează tabelul, după model.

Cuvânt	Număr silabe	Număr litere	Număr sunete
ocheane	3	7	o-chea-ne [o k' a n e] 5
tacticoase			
cioturi			
pace			
cerul			
ceară			

12

Corectează textul următor.

Gheorgiana este elevă în clasa a III-a. A înțeles cât de importantă este sănătatea planetei noastre, așa că încercă să se implice cât mai mult în protejarea mediului înconjurător. Pentru asta, a strâns în jurul ei mai mulți colegi cu care a făcut afișe prin care atrăgea atenția tuturor asupra poluării și le-a lipit prin oraș. A organizat campanii de colectare a bateriilor, hârtiei și plasticului în școală, și a prezentat colegilor o mulțime de obiecte făcute din deșeuri.

Dacă fiecare dintre noi va avea mai multă grijă casa noastră, planeta pământ, va fi mai sănătoasă. A spus ea în fața colegilor.

Recapitulare

* Citește textul.

Banul muncit

după Alexandru Mitru

Trăia odată un om foarte harnic, pe nume Petcu. El avea un fiu, care se numea Iliuță. Acesta era foarte leneș și mincinos. Nu-i plăcea să învețe sau să lucreze. De dimineața până seara nu știa să facă altceva decât să doarmă. Tata era sever în educație, dar mama sa îl răsfăța și mereu îi spunea: „Lasă, este timp destul ca să înveți să fii harnic și să muncești!”.

Tata s-a săturat de fiul său leneș și a hotărât să-l schimbe și să-l educe. Într-o zi, tata l-a chemat pe fiul său Iliuță și i-a zis:

– De mâine trebuie să mergi la lucru. Nu vreau să te întorci acasă până când nu ai câștigat un salariu bun.

Iliuță s-a prefăcut că pleacă să muncească, dar în adevăr nu a fost așa. Mama sa l-a ascuns în pădure și îi ducea mâncare. Iliuță se plimba și dormea liniștit. Apoi mama i-a dat un galben de aur.

Băiatul a mers la tatăl său și a spus o minciună:

– Uite, tată, am muncit și am câștigat un ban de aur!

Tata a luat banul, s-a uitat la băiat și supărat a aruncat banul în foc spunând:

– Acesta nu e ban câștigat de tine! Pleacă! Nu ești fiul meu!

Iliuță a ridicat din umeri. Nu l-a interesat ce a făcut tata cu banul de aur. A plecat din nou în pădure și s-a culcat. După un timp a început să se gândească că nu e bine că l-a supărat pe tatăl său. A simțit în suflet tristețe pentru că îl iubea pe acesta. A hotărât să înceapă să muncească.

A căutat de lucru și a muncit cu hărnicie o lună, gândindu-se că tatăl său va fi bucuros și mândru de el.

După ce a primit salariul, a mers acasă și i-a arătat tatălui său banul de aur pe care l-a câștigat. Băiatul a spus:

– Uite, tată, banul cu adevărat muncit de mine!

Tata s-a uitat la banul de aur, s-a uitat la fiul său, apoi a luat banul și l-a aruncat în foc. Băiatul s-a speriat și a sărit să scoată banul din foc.

– Nu, tată, nu-l arunca în foc! Eu am muncit o lună pentru acest galben de aur!

Iliuță a băgat mâna în foc și a scos galbenul. Focul l-a ars la mână, dar nu i-a păsat pentru că a salvat banul pentru care a muncit. Atunci, pe fața tatălui său a văzut bucuria și fericirea.

– Acum te cred că ai muncit pentru acest ban de aur. Așa e banul muncit. Cine muncește pentru el îl respectă și îl prețuiește cu adevărat! Fiule, sunt mândru de tine!

Apoi fiul a povestit tatălui său adevărul despre toate minciunile și vicleniile pe care le-a făcut împreună cu mama sa. Mama a înțeles cât de mult a greșit în educația fiului său.

Tata i-a iertat pe amândoi și s-au îmbrățișat fericiți și au promis că în familia lor nu va mai fi niciodată minciună, viclenie și lene.

Au trăit fericiți în continuare!

1

Textul citit este un text:

- a) nonliterar; c) narativ;
b) literar; d) cu descrieri.

2

Răspunde în scris la următoarele întrebări.

- a) Care sunt personajele care apar în text?
b) Cum era Iliuță? Motivează!
c) Ce i-a spus tatăl lui într-o zi? De ce?
d) Ce a făcut Iliuță?
e) De ce tatăl lui nu l-a crezut?
f) Ce crezi că a simțit Iliuță când tatăl i-a arătat că nu spune adevărul?
g) De unde a știut tatăl lui Iliuță mai târziu că băiatul spune adevărul?
h) Care este învățătura care se desprinde din text?

3

Caută cuvinte cu același înțeles.

• fecior = _____	• trudă = _____
• te uită = _____	• mâhnit = _____
• azvârle = _____	• muncit = _____

4

Scrive cuvinte cu sens opus celor date.

• harnic ≠ _____	• câștigat ≠ _____
• adevărul ≠ _____	• blândețe ≠ _____
• dormea ≠ _____	• mâhnit ≠ _____
• să câștige ≠ _____	• slabi ≠ _____
• muncit ≠ _____	• se luminează ≠ _____

5

Citiți textul dat pe roluri! Interpretați cât mai expresiv!

6

Caută în text și scrie:

- a) enunțul din care afli ce făcea toată ziua Iliuță;

- b) enunțul din care afli ce a făcut tatăl cu primul galben pe care Iliuță i l-a adus;

- c) primul enunț exclamativ din text;

- d) enunțul din care afli ce a hotărât să facă Iliuță, copleșit de rușine.

7

Compune enunțuri în care apar cuvintele *odată* și *o dată*.

8

Ce crezi că a simțit tatăl când Iliuță l-a mințit? De ce?

9

Alcătuiește enunțuri cu înțelesurile diferite ale cuvintelor: *mare, galben, drept, noi.*

10

Transformă, după model, apoi alcătuiește enunțuri cu fiecare dintre cuvintele date.

fecior – feciori – feciorii

- ✦ galben – _____
- ✦ ban – _____
- ✦ părinte – _____
- ✦ ochi – _____

11

Scrie cuvinte înrudite cu *minciună*.

12

Completează comparațiile.

- harnic ca _____
- leneș ca _____
- mârniț ca _____
- veseli ca _____
- blând ca _____
- viclean ca _____

13

Recitește primul enunț din text, apoi:

a) ordonează-i alfabetic cuvintele;

b) grupează-i cuvintele după felul sunetului cu care încep (vocale/consoane).

14

Completează cu *s-au/sau, s-a/sa*.

- ❑ Părinții lui _____ hotărât să îl trimită în lume.
- ❑ Banii sunt munciți _____ nemunciți?
- ❑ Mama _____ l-a răsfățat prea mult.
- ❑ Tatăl _____ supărat când Iliuță l-a mințit.

15

Joc de rol

Îl întâlnești pe Iliuță. Ce i-ai spune? Scrie dialogul dintre voi!

16

Scrie un bilet pentru Iliuță prin care îl atenționezi că n-a procedat corect mințindu-și tatăl.

17

Realizează o felicitare pentru Iliuță. Apreciază-l pentru faptul că s-a schimbat și a câștigat primii bani munciți cu adevărat.

18

Imaginează-ți cum arată Iliuță. Desenează-l și scrie alături câteva propoziții despre el.

19

Test de sinceritate. Ai procedat vreodată asemenea lui Iliuță? Ți-ai mințit părinții vreodată? Când și de ce? Scrie-le un bilet prin care îți ceri iertare că i-ai mințit.

20

Formulează câteva sfaturi pentru Iliuță.

III. CINSTEA SE NAȘTE ÎN INIMĂ

Cioc! Cioc! Cioc!

după Emil Gârleanu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Cine este autorul?

Cea mai cunoscută operă a lui Emil Gârleanu este „Din lumea celor care nu cuvântă”, publicată prima dată în 1910. Este cartea potrivită pentru a te transpune, cu sensibilitate, în pielea unei gâze sau a unei ființe necuvântătoare.

Alături de narațiunea „Cioc! Cioc! Cioc!”, în volumul „Din lumea celor care nu cuvântă” mai pot fi citite „Gândăcelul”, „Fricosul”, „Căprioara”, „Sărăcuțul”, „Când stăpânul nu-i acasă” și altele. Emil Gârleanu (1878-1914) a scris scenariul pentru un film și a regizat un altul, „Cetatea Neamțului”, în anul 1914. În acea perioadă filmele erau mute, vocile actorilor nu se auzeau pe peliculă, iar replicile apăreau scrise pe tot ecranul între secvențele cu actori. Pentru a nu fi o liniște totală, se obișnuia ca un pianist sau o orchestră să cânte în sală melodii potrivite acțiunii de pe ecran.

1

Marchează cu „X” răspunsurile corecte.

- a) Textul este: ☐ literar; ☐ informativ; ☐ epistolar (scrisoare).
☐ poezie; ☐ proză; ☐ dialog.
- b) Elementele textului sunt: ☐ reale; ☐ imagine.
- c) Timpul acțiunii: ☐ vară; ☐ începutul toamnei; ☐ primăvara.
- d) Locul acțiunii: ☐ într-un parc; ☐ în pădure; ☐ în grădina scriitorului.
- e) Personajele sunt: ☐ un scatiu; ☐ o gaiță; ☐ un măcăleandru;
☐ o ciocănitoare; ☐ un povestitor; ☐ o veveriță.

2

Completează cu informații din text.

Veverița a descoperit pomul „cu roadă rotundă, tare, dar cu miezul dulce și gustos”, adică _____. Ea a hotărât să-și facă provizii pentru _____, căci era _____. Ciocănitoarea a găsit scorbura și a început _____ alunele. Veverița a descoperit hoția, a pândit-o și i-a _____. Ciocănitoarea s-a întors a doua zi, dar veverița _____.
Ciocănitoarea se cațără cu _____ de trunchiul mestecănelui, apoi ciocănește de _____.

Reține! Textul literar este acel text în care scriitorul îmbină elementele imagine cu cele reale, într-un limbaj frumos, pentru a-i trezi cititorului emoții și sentimente.

3

Răspunde la următoarele întrebări.

- Cui i-a spus măcăleandru povestea ciocănitorii?
- De ce veverița era o ființă prevăzătoare?
- Ce planuri făcea veverița pentru iarnă?
- Câte alune furase ciocănitoarea?
- De ce era iscusită ciocănitoarea? Ce a înțeles ea?
- Cum a pedepsit veverița hoția?

4

a) Bifează explicațiile potrivite.

- Ciocănitoarea „s-a întors la veveriță“, deoarece:

- ☐ voia să fie iertată de aceasta;
- ☐ dorea să-și ia coada înapoi;
- ☐ urmărea să vadă ce provizii a mai făcut aceasta.

- „Dar veverița își mutase culcușul“, fiindcă:

- ☐ voia să-și apere proviziile făcute pentru iarnă;
- ☐ cunoștea obiceiul ciocănitorii de a fura;
- ☐ nu dorea să o mai întâlnească pe ciocănitoare.

- „Un stejar găunos răsună ca un hârb“ înseamnă:

- ☐ se aude ca un vas vechi și găurit;
- ☐ sună a gol;
- ☐ șuieră vântul prin scorbur.

b) Explică semnificația expresiei „O fulgerare roșie...“.

5

Descoperă în faptele personajelor trăsăturile acestora, apoi notează-le.

VEVERIȚA

- A cărat alune toată toamna. harnică gospodină
- A umplut scorbură pentru iarnă. prevăzătoare
- A prins hoțul, a mutat culcușul. inteligentă
- A strâns provizii prin muncă cinstită. corectă
- I-a dat o lecție hoțului, smulgându-i coada. hotărâtă
- I-a arătat ce crede despre hoție. onestă

CIOCĂNITOAREA

- A vrut proviziile fără muncă. profitoare
- A început să mănânce merindele altuia. lacomă
- A crezut că nu va fi prinsă. naivă
- A furat. vicleană
- A fugit ca să se salveze. lașă
- Ciocănește mereu. perseverentă

6

Spune-ți părerea!

- a) De ce pasărea ciocănește de atunci la fiecare copac?
 b) Cu ce se hrănește ciocănitoarea de când veruța și-a schimbat culcușul?

7

Alege explicația potrivită.

Motivul (prezentat în această povestire) pentru care ciocănitoarea bate în copacii pădurii este:

☐

adevărat;

☐

imaginar;

☐

hazliu.

8

Joacă împreună cu un coleg scena surprinderii hoțului. Improvizați și voi.**Hoțul***(dramatizare liberă)*

Veverița se așază amenințătoare la gura scorburii.

- Aha! Te-am prins! Ce faci aici, surato?
- Știi..., am trecut pe la un copac bolnav și...
- Și ce? Ți-era foame?
- Am văzut alunele. Am vrut să le gust, să văd cum sunt...
- Te-ai gândit să mănânci din proviziile mele... Da? Minți!

Asta a fost ieri, dar azi, de ce-ai mai venit? Nu puteai să mergi la cules?

- Am stat să te aștept. Spune-mi unde ai găsit alune așa bune...
- Eh, nu mai spune! Și ce te-ai gândit? Să iei prânzul tot la mine, pe gratis, și tot în lipsa mea. Da?
- Câteva alune...
- Cum să iei din ceea ce nu-ți aparține? Îți arăt eu câteva alune! Au dispărut multe merinde.

Hoațo! zise veverița și se aruncă asupra pasării.

- Lasă-mă! Iartă-mă! striga ciocănitoarea jumulită de veveriță.

9

Povestește un episod din care reiese inteligența ciocănitorei.

Atelier. Imaginează o altă pedeapsă dată hoțului.

Pedepsirea ciocănitorei*(dramatizare)*

- Iartă-mă! repeta ciocănitoarea.
- Ca să te iert, trebuie să-mi aduci alte alune. Nu o să stau cu cămara goală din cauza ta. Ai înțeles?

- Da, chiar acum plec.

– Dar să știi, dacă vrei să mă păcălești, copacul nu te va mai hrăni la iarnă. Ia aminte! adăugă veverița.

Ciocănitoarea zbură și, peste câțva timp, se întoarce cu câteva alune în plisc.

– Veverițo, îți mulțumesc pentru idee! O să-mi fac și eu, după ce mă achit de datorie, niște provizii pentru iarnă în stejarul de alături. Este bine să fii gospodină! Vom fi vecine.

Citește și află mai mult!

Pentru a se salva atunci când sunt atacate, unele animale lasă în gura dușmanului o parte mai puțin importantă a corpului lor. Printre acestea se numără unele șopârle, care își desprind cozile în cazul unui atac.

Și unii păianjeni procedează asemănător. Păianjenul-cu-picioaroange își lasă câte un picior în gura urmăritorilor. Dacă îl prinde un dușman, piciorul se desprinde de sub coastă, dar nu încetează să se miște, astfel încât atacatorul nu-și dă seama că victima a scăpat. Între timp, păianjenul fuge cu cele șapte picioare rămase, adăpostindu-se.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Barează intrusul dintre cuvintele cu același sens.

- ☆ a da povață – *a sfătui, a îndemna, a dirija, a îndruma*
- ☆ demult – *odată, cândva, odinioară, de mult timp*
- ☆ a desluși – *a lămuri, a explica, a descoperi, a clarifica*
- ☆ ciudat – *bizar, straniu, neobișnuit, neștiutor*
- ☆ prevăzătoare – *pătrunzătoare, chibzuită, înțeleaptă, prudentă*
- ☆ merinde – *alimente, rezerve, mâncare, hrană*
- ☆ a pândi – *a spiona, a iscodi, a ochi, a urmări*
- ☆ a cerceta – *a controla, a examina, a observa, a afla*

2

Completează tabelul cu termenii potriviți.

Sinonime (Cuvinte cu sens asemănător)	Cuvântul dat	Antonime (Cuvinte cu înțeles opus)
=	a se înțelege	≠
=	mulțumită	≠
=	noroc	≠
=	a căuta	≠
=	a se ghemui	≠
=	a se cățăra	≠
=	smerită	≠
=	a prinde	≠
=	a se măhni	≠
=	iscusită	≠

3

Folosind *Dicționarul explicativ al limbii române*, alcătuieste propoziții cu ajutorul cuvintelor: *a pirui (a ciripi), deunăzi, a o zbughi, smerită.*

4

a) Realizează corespondența dintre expresii și sensul acestora.

b) Alcătuieste un scurt text în care să folosești cinci dintre aceste expresii.

a se șterge din ochii cuiva ○
a-i sări inima din loc ○
a ține minte ○
a-i veni în gând ○
a bate cu ciocul ○
a face planuri ○
a se pune la pândă ○
a-i veni inima la loc ○
a trage folos ○

○ a se speria
○ a plănu
○ a se liniști
○ a dispărea
○ a reține
○ a urmări pe ascuns
○ a ciocăni
○ a câștiga
○ a-și aminti

5

Scrie propoziții cu sensurile diferite ale cuvintelor date.

cioc

toc

Reține!

• **ia/i-a**

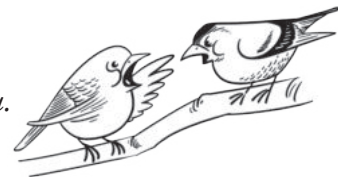
– Se scrie **ia** când are sensul de: • *a lua, a apuca, a prinde* → Alexia **ia** caietul de pe bancă.

• *uite, privește, iată* → **Ia** uite ce frumos este scatiul!

– Se scrie **i-a** când nu are înțelesul de *a lua, a apuca, a prinde* sau când după **i** urmează un cuvânt care exprimă o acțiune.

Sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

→ Maria **i-a** adus un cadou.

• **iau/i-au**

– Se scrie **iau** când are sensul de *a lua, a apuca, a prinde*. → Colegii mei **iau** autobuzul la plecare.

– Se scrie **i-au** când după **i** urmează un cuvânt care exprimă o acțiune care s-a desfășurat în trecut. Sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă.

→ Părinții **i-au** luat Mariei o rochie nouă.

6

Completează enunțurile cu ortogramele: *ial-i-a, iaul-i-au.*

- ✿ Gaița _____ destăinuit autorului din tainele graiului pășăresc.
- ✿ Rândunica _____ spus puiului să nu iasă la marginea cuibului.
- ✿ Ciocănitoarea _____ din alunele veveriței. Aceasta _____ decizia să-și mute cuibul.
- ✿ Veverița _____ smuls coada ciocănitorii.
- ✿ Ciocănitoarea _____ bătut veveriței la ușă.
- ✿ Aceasta _____ cerut iertare roșcatei, dar veverița nu _____ răspuns.
- ✿ Păsările din pădure _____ aflat povestea ciocănitorii.
- ✿ Ele _____ ciocănitul ca pe o căutare permanentă a veveriței.
- ✿ _____ ascultă cum bate ciocănitoarea în copaci!

● SUBSTANTIVUL ●

1

Dă exemplu de câte cinci substantive care să exprime:

- ★ ființe; _____
- ★ lucruri; _____
- ★ fenomene ale naturii. _____

2

Încercuiește substantivele din următoarele enunțuri.

- a) Băiatul se joacă cu avionul său.
- b) Colega mea pictează un tablou de iarnă.
- c) Mama poartă un colier din mărgel roșii.

3

Subliniază cu o linie substantivele comune și cu două linii substantivele proprii din textul următor.

Copiii s-au urcat în tren. Dan ducea un geamantan cât el de mare. Elena și Emilia se ajutau. Valizele lor au umplut vagonul.

- Ce multe bagaje! a exclamat Vasilica.
- Până la Ploiești nu e mult! a liniștit-o Dan.
- Trenul porni din gară. Sinaia se învăluia în ceață. Pe înălțimi pluteau nori albaştrii.

4

Alcătuiește o propoziție în care să folosești un substantiv comun și două substantive proprii.

5

Unește substantivele proprii
cu substantivele comune potrivite.

Ion Creangă •
Buzău •
Ozana •
George Enescu •
Carpați •
Dunăre •
Nicolae Grigorescu •
Atlantic •
Asia •
Franța •
Muntenia •

• compozitor
• țară
• munți
• râu
• oraș
• regiune
• continent
• fluviu
• pictor
• scriitor
• ocean

6

Găsește substantive care au același înțeles cu următoarele.

• zarvă → _____	• secrete → _____
• limbaj → _____	• sfaturi → _____
• fruct → _____	• arbori → _____
• șansă → _____	• alimente → _____
• scobitură → _____	• a se hrăni → _____
• cioc → _____	• cuvinte → _____
• adăpost → _____	• scânteiere → _____

7

Completează enunțurile, după model.

◆ Îi bătea inima veveriței, *măcăleandrului*, _____, _____,
_____, _____, _____,
_____ gaiță _____ vrabie _____.

◆ Rodul copacilor este diferit: al alunului, _____, _____,
_____, _____, _____,
_____ mestecăn _____ corn _____.

◆ Pușorii au ieșit la marginea cuibului, _____, _____,
_____, _____, _____,
_____ șopron _____ lan _____.

◆ Sărbătoritul trimite invitații prietenilor: *Laurei*, _____,
_____, _____, _____,
_____ Valentina _____ Cătălin _____ Bogdan _____.

Ciocănitoea

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Textul informativ (nonliterar) transmite cititorilor idei, modelează înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, demonstrează cum se realizează un obiect, cum funcționează un aparat etc.

Are ca scop transmiterea unor informații ce privesc date, fapte, fenomene din realitate. Sunt considerate texte informative știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, programele de funcționare, buletinul meteo etc.).

Întrebările care ghidează lectura textului informativ sunt: „Despre ce suntem informați?“, „Cum suntem informați?“, „De ce? (În ce scop este transmisă informația?)“.

Limbajul folosit conține cuvinte cu sensul lor propriu, fără expresii literare deosebite.

1

Bifează varianta corectă.

a) Textul informativ se găsește:

☐

în volume de poezii;

☐

în manuale, enciclopedii, reviste, ziare;

☐

în povești.

b) Informațiile cuprinse în fragmentele sau secvențele informative sunt:

☐

uneori însoțite de scheme și tabele;

☐

împărțite în informații principale și informații secundare;

☐

nesemnificative.

2

Formulează un răspuns la întrebarea: Care este subiectul textului din manual?

3

Argumentează! Precizează tipul de text și scrie două argumente care să-ți susțină afirmația.

Textul „Ciocănitoea“ este un text _____, deoarece:

(scopul) _____

(limbajul) _____.

4

Recitește cu atenție textul, apoi completează spațiile lacunare cu informațiile potrivite.

Ciocănitoea este o pasăre mai mare decât _____, dar mai mică decât _____.

Aceasta își face cuibul în _____, locuind singură.

Pe glob, există în jur de _____ specii. Cea mai mare dintre acestea,

_____, măsoară _____ și trăiește în _____.

Cel mai mic exemplar are înălțimea de _____ și se găsește în _____.
În România, se întâlnesc _____ de ciocănitori, dintre care menționăm
câteva: _____

_____. Acestea trăiesc oriunde în țara noastră: _____
_____. Le întâlnim chiar și în marile orașe,
_____, dar și în _____.

5

Bifează răspunsurile corecte.

În textul „Ciocănitorea” sunt prezentate informații despre această pasăre care se referă la:

- ☐ locul de trai;
- ☐ alcătuire;
- ☐ modul de hrană;
- ☐ înmulțire;
- ☐ importanța ciocănitorelor;

- ☐ modul de viață;
- ☐ dușmanii ciocănitorelor;
- ☐ tipuri de ciocănitore;
- ☐ dispariția ciocănitorelor;
- ☐ stricăciunile pe care le face.

6

Citește următoarele enunțuri. Pentru fiecare dintre acestea încercuiește litera A, dacă enunțul este adevărat sau litera F, dacă enunțul este fals.

Majoritatea ciocănitorelor au penele albe, negre sau roșcate.	A	F
Ciocănitorea se deplasează în arbori sărind pe trunchiul acestora.	A	F
Corpul ciocănitorei este firav, însă are gâtul și ciocul extrem de puternice.	A	F
Această pasăre își folosește coada pentru a se sprijini.	A	F
Picioarele unei ciocănitore au degete alungite, terminate cu gheare puternice.	A	F

7

Care dintre cuvintele: a istorisi, a informa, a descrie, a sugera se potrivește cel mai bine textului? Argumentează răspunsul.

După părerea mea, cuvântul _____ se potrivește cel mai bine textului,
deoarece _____

8

Încercuiește varianta corectă. Denumirea de *ciocănitorea*:

- arată obiceiul de a lovi în scoarța copacilor;
- exprimă gălăgia pe care o face când lovește.

9

Găsește denumirile potrivite.

a) Pentru că ciocănitorea se hrănește cu insecte, aceasta este o pasăre _____.

Pentru că nu migrează, ciocănitorea este o pasăre _____.

b) Deoarece curăță copacii de diverse insecte, ciocănitorea se mai numește și _____.

10

Completează tabelul cu date despre ciocănitoare.

Tipul de pasăre	
Descriere	
Modul de hrănire	
Modul de adaptare	
Modul de deplasare în copaci	
Habitatul (locul de trai)	
Importanța	

11

Completează diagrama Venn cu asemănările și deosebirile dintre ciocănitoarea femelă și ciocănitoarea mascul.

Ciocănitoarea mascul

Ciocănitoarea femelă

Asemănări

12

Ghici!

Cu basc roșu și în frac
Ciocănește un copac –
Scurt și iute, ca să vadă
Inima-i de nu-i bolnavă.

Bocănește în tulpină
De răsună codrul, zarea.
S-a îmbolnăvit stejarul.
Medic e

A. Când Dumnezeu a făcut toate câte sunt pe pământ, le-a colorat frumos. Când a făcut zăpada, i-a zis: „Pentru că tu umbli peste tot, să-ți cauți singură culoarea ce-ți place”.

Zăpada s-a dus mai întâi la iarbă:

– Dă-mi și mie din culoarea ta verde atât de frumoasă!

Iarba a refuzat-o.

A rugat atunci macul să-i dea culoarea roșie, vioreaua să-i dea culoarea albastruie, floarea-soarelui să-i dea culoarea galbenă. Niciuna nu a ascultat rugămintea zăpezii. Tristă și amărâtă, aceasta a ajuns în dreptul ghiocelului, căruia i-a spus necazul ei:

– Nimeni nu vrea să-mi dea culoarea sa. Toate mă alungă și-și bat joc de mine!

Îndușat de soarta zăpezii, ghiocelul i-a spus:

– Dacă-ți place culoarea mea albă, eu o împart bucuros cu tine.

Zăpada a primit cu bucurie darul ghiocelului. De atunci, ea poartă veșmântul alb ca al acestuia. Drept recunoștință, zăpada îl lasă să-și scoată căpșorul afară de cum începe să se arate primăvara.

B. Ghiocelul (*Galanthus L.*; din limba greacă: *gala* = lapte, *anthos* = floare) este un gen de plante bulboase din familia Amaryllidaceae, plante care înfloresc printre primele la începutul primăverii.

Cel mai reprezentativ membru al genului este *Ghiocelul comun* (*Galanthus nivalis*).

Toate speciile genului *Galanthus* au bulbi, frunze liniare și tulpini lipsite de frunze, cu o singură floare în vârf, sub formă de clopot. *Galanthus nivalis* are în jur de 15 cm înălțime și înfloresce primăvara foarte devreme. Bulbul este globulos, acoperit cu foițe maronii. La baza tulpinii se află două frunze verzi-albastrii, liniare, plane, slab carenate. Floarea albă are șase petale, cele trei exterioare fiind mai mari și mai arcuite decât cele interioare. De asemenea, cele interioare au câte o dunguliță verde sau gălbuie.

bulbos = care are bulbi

globulos = care are formă sferică

carenat = curbat, adâncit

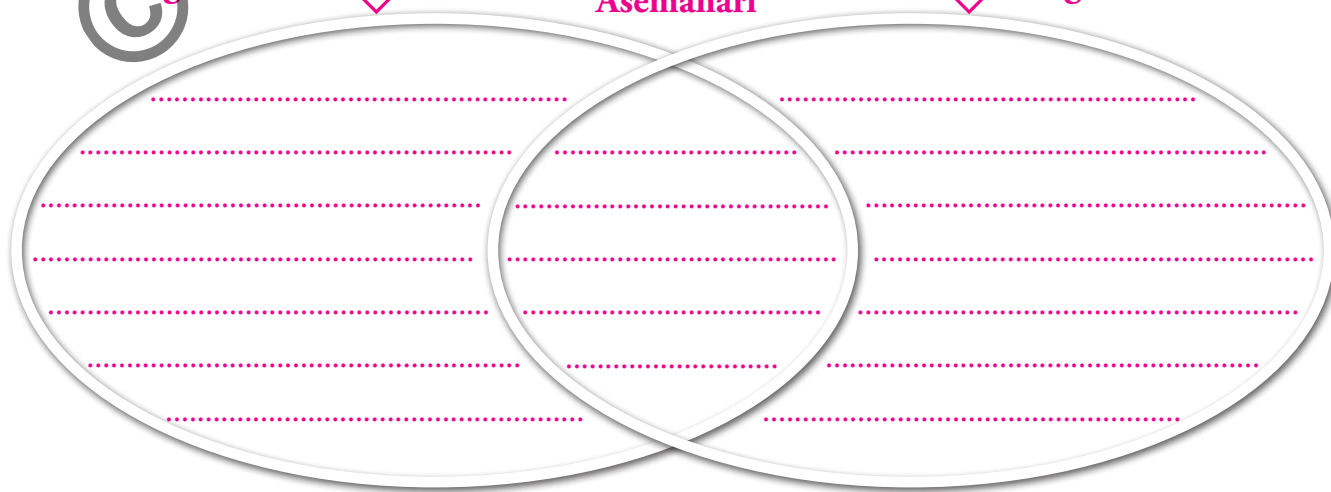
DIAGRAMA VENN

Completează diagrama cu asemănările și deosebirile dintre textele de mai sus.

Fragmentul A ↗

Asemănări

↖ Fragmentul B

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Găsește pentru cuvintele date:

a) sinonime (cuvinte cu sens asemănător); **b) antonime** (cuvinte cu sens opus).

• mărime = _____	• minoritate ≠ _____
• tunel = _____	• exterior ≠ _____
• coajă = _____	• a introduce ≠ _____
• a distruge = _____	• fragilă ≠ _____
• copaci = _____	• imperfect ≠ _____
• inamici = _____	• a despica ≠ _____
• corp = _____	• folositoare ≠ _____
• protejate = _____	• inutile ≠ _____

2

Desparte în silabe cuvintele și notează în casete numărul acestora.

ciocănitoare → _____ ____	imperială → _____ ____
extragere → _____ ____	cilindrică → _____ ____
dăunătoare → _____ ____	jderii → _____ ____

3

Alcătuiește propoziții în care să folosești sensuri diferite față de cele din text pentru cuvintele *galerie* și *capete*.

4

Încercuiește substantivele din șirul de cuvinte: *floare, minune, îngălbenit, aleargă, liniște, Grecia, verde, trei, Argeș, voi, aer, țară, bursuc, Emilia, înțelegem, prăvălie, ploaie, bunătate, dorință*.

5

Scrie câte cinci substantive care să denumească:

<i>fînte</i>	<i>lucruri</i>	<i>fenomene ale naturii</i>	<i>sentimente</i>	<i>acțiuni</i>

6

Barează intrusul din fiecare serie.

a) pădure, pădurar, împădurit, pădurice;

b) cioc, cioculeț, ciocăneală, a ciocăni;

c) lumină, luminiș, luminiță, luminat;

d) a învăța, învățacel, învățătură, învățătoare;

e) copil, copilărie, copilăros, copilandru;

f) om, omuleț, omenie, omenos.

7

Formează substantive pornind de la cuvintele date, după model.

frumos → **frumusețe**

a scrie → _____

verde → _____

prietenos → _____

a munci → _____

grijuliu → _____

rău → _____

a se minuna → _____

8

Subliniază substantivele proprii din enunțurile următoare.

▶ Joia viitoare, Ioana pleacă la Brașov.

▶ Barajul Vidraru este construit pe râul Argeș.

▶ Carpații formează lanțul muntos al României.

▶ China face parte din continentul Asia.

▶ Alexandra și-a cumpărat un câțel pe care l-a numit Aki.

▶ Sadoveanu a scris „Dumbrava minunată”.

9

Completează în tabel câte trei substantive proprii.

Nume de țări	
Nume de județe	
Nume de localități	
Nume de ape	
Nume de munți	
Nume de persoane	
Nume de animale	
Nume de cărți	
Nume de scriitori	

10

Scrie corect enunțul.

emalocuiestepețarmulmăriiiegee

Încercuiește substantivele proprii și subliniază substantivul comun.

Suflețelul învață

după Mircea Sântimbreanu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează spațiile cu informații despre text.

- ◆ Titlul textului este _____.
- ◆ Autorul este _____.
- ◆ Personajele textului sunt: _____.

2

Alege explicația potrivită.

- ◆ „pășește în vârful picioarelor” are înțelesul de:
 - se mișcă ușor pentru a nu deranja;
 - se deplasează în pași de dans;
 - pleacă de acasă.
- ◆ „să-i împingi de la spate” are înțelesul de:
 - să le faci vânt;
 - să-i forțezi să înainteze;
 - să-i îndemni permanent să-și facă treaba.
- ◆ „Își ia inima-n dinți” are înțelesul de:
 - este îngrijorat;
 - își face curaj;
 - se prinde cu dinții de o soluție.

3

Bifează variantele potrivite.

a) Bunica nu poate păși în vârful picioarelor, întrucât:

- ☐ poartă în picioare papuci;
- ☐ nu mai are aceeași flexibilitate ca în tinerețe;
- ☐ nu a învățat acest stil de mers.

b) Când se întoarce de la școală, Ionel:

- ☐ mănâncă, după care își face temele;
- ☐ se odihnește, apoi învață;
- ☐ își ia cartea și citește.

c) Atunci când bunica îl deranjează pe Ionel, cerându-i ajutor în gospodărie, aceasta:

- ☐ își cere iertare, apoi își face singură treaba;
- ☐ le povestește părinților despre comportamentul băiatului;
- ☐ îl ceartă pentru că acesta întotdeauna refuză.

4

Completează cu **A** pentru adevărat sau cu **F** pentru fals.

- * Ionel își lasă cartea din mână doar pentru a mânca și a se spăla. ☐
- * Văzându-l cât este de preocupat să învețe, bunica nu îndrăznește să-și deranjeze nepotul. ☐
- * Faptul că bunica nu îl vede pe Ionel scriind, îi trezește suspiciuni. ☐
- * Pentru a-i fi de ajutor, bunica își ajută nepotul la calcule matematice. ☐
- * Ionel își privește cu răutate bunica, deoarece o consideră vinovată pentru „insuficientul” primit la geografie. ☐
- * Atunci când Ionel este răpus de oboseală, iar cartea îi cade din mână, bunica descoperă ce „învață”, de fapt, nepotul său. ☐

5

Realizează un cvintet pornind de la personajul principal din textul „Sufletele învăță”, după model.

Cuvântul de bază – personajul →

BUNICA

Două cuvinte ce prezintă însușiri

slabă

gârbovită

corespunzătoare personajului →

Trei cuvinte care exprimă acțiuni →

protejează

ajută

bănuiește

O propoziție formată din patru cuvinte care exprimă sentimentele cititorului →

Descoperă

faptele

nepotului

său.

Un cuvânt care surprinde esența
cuvântului de bază →

dezamăgire

Cuvântul de bază – personajul →

Două cuvinte ce prezintă însușiri
corespunzătoare personajului →

Trei cuvinte care exprimă acțiuni →

O propoziție formată din patru cuvinte
care exprimă sentimentele cititorului →

Un cuvânt care surprinde esența
cuvântului de bază →

6

a) Extrage din text cuvintele folosite de bunica pentru a-și alinta nepotul.

b) Tu cum ești alintat în familie?

7

Scrie întrebări pe care ai putea să i le adresezi lui Ionel.

- * Cine _____ ?
- * Ce _____ ?
- * Când _____ ?
- * Unde _____ ?
- * Cum _____ ?
- * De ce _____ ?

8

Împarte textul în fragmente corespunzătoare ideilor următoare.

- ▶ Atunci când Ionel învață, nimeni nu-l deranjează.
- ▶ Bunica este neliniștită pentru că nepotul nu scrie niciodată.
- ▶ Bunica își ajută nepotul la teme.
- ▶ Pentru că a primit insuficient la școală, băiatul o privește cu duritate pe bunica sa.
- ▶ Ionel adoarme în timp ce începe să citească la istorie.
- ▶ Bunica descoperă uimită cu ce se ocupă nepotul său.
- ▶ Supărată, bunica aruncă în foc cărțile pe care le citea Ionel.

9

Spune-ți părerea!

a) Imaginează-ți ce s-ar fi întâmplat dacă bunica nu ar fi descoperit ce „învață” Ionel în fiecare zi.

b) Ești de acord cu purtarea acestuia? Argumentează.

Da, pentru că

Nu, pentru că

10

Completează tabelul de mai jos cu expresii care prezintă imagini vizuale, auditive și dinamice.

Imagini vizuale (ce se vede)	Imagini auditive (ce se aude)	Imagini dinamice (de mișcare)
		

11

Bifează proverbele care se potrivesc conținutului textului.

- ☐ Minciuna a umblat cât a umblat, până i s-a înfundat.
- ☐ Ce-i în mână nu-i minciună.
- ☐ Bunicii au argint în păr și aur în inimă.
- ☐ Minciuna are picioare scurte.
- ☐ Mincinoșii încep prin a-i înșela pe alții, dar sfârșesc înșelându-se pe ei înșiși.
- ☐ Politețea este cheia de aur care deschide toate ușile.

• Elemente de limba română, vocabular și exprimare corectă •

1

Scrie cuvinte cu înțeles asemănător.

• se apucă = _____	• agită = _____
• numai = _____	• furios = _____
• a enerva = _____	• toropește = _____
• imediat = _____	• a pricepe = _____
• să susțină = _____	• vâlvătaie = _____

2

Găsește cuvinte cu sens diferit celor date.

• grele ≠ _____	• a enerva ≠ _____
• îngrijorată ≠ _____	• a împinge ≠ _____
• furios ≠ _____	• conștiincios ≠ _____
• să ridice ≠ _____	• plictisit ≠ _____
• să dreagă ≠ _____	• bănuială ≠ _____

3

Un cuvânt poate avea mai multe sensuri. Descoperă-le, realizând corespondența.

Cristi **se apucă** cu ambele mâini de balustrada laterală. ●
 Nu dură mult și **se apucă** de treabă. ●
 Capra **sare** peste gardul vecinilor. ●
 Mama dă gust preparatelor adăugând suficientă **sare**. ●
 Denisa are **ochii** de culoarea smaraldului. ●
 Matei fixă ținta și **ochi** cu iuțeală. ●

- substanță cristalină
- a se arunca
- ținti
- organ al vederii
- începe
- se prinde

4

Mărește și micșorează ființele sau lucrurile denumite, după model.

Micșorat	Cuvântul de bază	Mărit
<i>cărticică</i>	carte	<i>cărțoaie</i>
	casă	
	mătură	
	căciulă	
	băiat	
	picioare	
	iepure	

5

Descoperă sensurile cuvântului *carte* și scrie explicația pentru fiecare situație.

- ❖ Am așezat o **carte** în bibliotecă. _____
- ❖ Din pachet lipsea o **carte** de joc. _____
- ❖ Căutasem numărul în **cartea** de telefon. _____
- ❖ Am trimis bunicilor o **carte** poștală. _____
- ❖ Ai **carte**, ai parte. _____

Reține!

- Se scrie **nul** când se poate înlocui cu unul dintre cuvintele „nimic”, „zero”.

Exemplu: La primul exercițiu rezultatul a fost nul.

- Ortograma **nu-l** se scrie cu cratimă (liniuță de unire) atunci când:
 - ❖ este formată din două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă;
 - ❖ „nu” este o negație, iar „-l” ține locul unei persoane sau unui lucru;
 - ❖ „î” de la „îi” este înlocuit prin cratimă.

Exemplu: Nu-l voi lua cu mine în excursie dacă este neascultător.

- Ortograma **nu-i** se scrie cu cratimă (liniuță de unire) atunci când:
 - ❖ este formată din două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă;
 - ❖ „î” de la „îi” este înlocuit prin cratimă;
 - ❖ „-i” mai poate fi înlocuit cu „este”.

Exemplu: Nu-i așa ușor să câștigi premiul întâi.

- Ortograma **n-o** se scrie astfel atunci când:
 - ❖ este formată din două cuvinte care se rostesc într-o singură silabă;
 - ❖ „u” din cuvântul „nu” este înlocuit prin cratimă, iar „o” ține locul unei persoane sau unui lucru.

Exemplu: Bunica n-o vede pe Maria.

6

Transformă, după model.

Nu îl cunosc. → **Nu-l** cunosc.

Nu îl văd. → _____

Nu îl știu. → _____

Nu îl vreau. → _____

Nu o cunosc. → **N-o** cunosc.

Nu o văd. → _____

Nu o știu. → _____

Nu o vreau. → _____

Nu îi cunosc. → **Nu-i** cunosc.

Nu îi văd. → _____

Nu îi știu. → _____

Nu îi vreau. → _____

Nu este fratele meu. → **Nu e** fratele meu → **Nu-i** fratele meu.

Nu este nouă. → _____ → _____

Nu este aici. → _____ → _____

Nu este al tău. → _____ → _____

Reține!

- Se scrie **săi** atunci când înseamnă **ei** sau **lui**.

Exemplu: Pantofii **săi (ei, lui)** sunt noi.

- Se scrie **să-i** deoarece sunt două cuvinte diferite care se rostesc împreună, **să** și **îi**; în locul vocalei **î** din cuvântul **îi** s-a pus liniuță de unire.

Exemplu: Vrei **să-i** dai cartea lui Ionel?

7

Barează forma greșită.

- Nu uita (**săi, să-i**) chemi și pe ei la masă.
- Aș vrea (**săi, să-i**) spui mamei ce ai făcut cu cerceii (**săi, să-i**).
- Dacă vrei (**săi, să-i**) inviți, trebuie (**săi, să-i**) rogi pe părinții (**săi, să-i**).
- De ce (**săi, să-i**) chemi la mine și pe prietenii (**săi, să-i**)?

8

Transcrie din text substantivele proprii și explică oral scrierea lor cu literă inițială mare.

9

Scrive următoarele substantive la:

a) numărul plural;

- băiat → _____
- comoară → _____
- admirație → _____
- pâine → _____
- privire → _____
- vâlvătaie → _____
- păcăleală → _____
- hartă → _____

b) numărul singular.

- papuci → _____
- teme → _____
- zile → _____
- materii → _____
- pagini → _____
- dolari → _____
- dinți → _____
- lemne → _____

10

Subliniază formele corecte de plural ale substantivelor date.

- blană: • blane
• blăni
• blănuri

- coală: • coli
• coale

- înghețată: • înghețate
• înghețări

11

Descoperă regula și barează intrusul.

- a) față, carte, papagal, căprioară, băiat.
b) caiet, piatră, tablou, arici, canapea.
c) fulger, buburuză, ninsoare, ploaie, tunet.

Recapitulare

* Citește textul.

Cele patru piersici

poveste populară

Un țăran avea patru fii. Odată, el se gândi să-i încerce pe fiii săi. Așa că, într-o dimineață, i-a chemat la el și i-a dat fiecăruia câte o piersică frumoasă. Omul a plecat apoi la câmp, lăsându-i să-și vadă de treburi și să-și împartă ziua cum cred ei de cuviință. /1

Seara însă, când s-a întors, i-a chemat pe toți patru și l-a întrebat pe cel mai mare:

– Spune-mi, ce-ai făcut cu piersica ta?

– Ce să fac, tătucă, am mâncat-o și-ți mulțumesc. A fost tare bună. Apoi m-am gândit că ar fi tare bine să avem și noi un astfel de pom cu piersici, așa că, am luat sâmburele, l-am plantat în spatele casei, am udat locul și nădăjduiesc să crească acolo un piersic frumos și roditor.

– Bine ai făcut, băiatul tatii, sunt sigur că tu o să ajungi un bun gospodar. Dar tu, îi zise celui de-al doilea, ce-ai făcut cu piersica ta?

– Eu am mâncat-o. A fost atât de bună, coaptă și fragedă...

– Și apoi?

– Am aruncat sâmburele și m-am dus la mama să-i mai cer câteva, că tare bune erau.

– Fiule, zise atunci omul cu întristare în glas, ai grijă să nu ajungi un om lacom că „lăcomia strică omenia“. Dar ție ți-a plăcut piersica, a fost bună? l-a întrebat țăranul și pe cel de-al treilea fiu al său.

– Nu știu.

– Cum nu știi, da' ce-ai făcut cu ea?

– Am vândut-o. M-am dus cu ea în târg și am dat-o cu zece bani. Uite-i!

– Fiule, tu sigur o să ajungi mare negustor, dar ai grijă că nu toate sunt de vânzare în viață; mai ales, nu ceea ce ai primit de la părinți. /2

În sfârșit, țăranul l-a întrebat și pe mezin, cel mai mic dintre toți.

– Dar ție ți-a plăcut piersica?

– Nici eu nu știu, tătucă.

– Cum, și tu ai vândut-o?

– Nu, tată. Eu m-am dus în vizită la prietenul meu de peste drum, care e bolnav, și i-am dus-o lui. S-a bucurat mult pentru ea și mi-a mulțumit din suflet.

Cu lacrimi în ochi, tatăl și-a luat copilașul pe genunchi și i-a spus:

– Nu știu ce te vei face tu în viață, dar știu că, indiferent ce drum vei urma, vei fi un om bun și asta e tot ce contează. /3

Răspunde la întrebări.

a) Cum s-a gândit țăranul să își încerce fiii?

b) Ce a dovedit fiul cel mic prin fapta lui?

2

Care dintre enunțurile următoare reprezintă învățătura povestirii?

- ☐ Să credem că totul este de vânzare!
- ☐ Să prețuim ceea ce este valoros în viață!
- ☐ Banii nu sunt cei mai importanți în viață!
- ☐ Să apreciem și calitățile sufletești ale oamenilor!

3

Am delimitat noi textul pentru tine. Formulează ideea fiecărui fragment și scrie planul de idei.

1. _____
2. _____
3. _____

4

Povestește fragmentul preferat.

5

Subliniază însușirile care i se potrivesc:

- a) **tatălui:** înțelept, indiferent, răbdător, nervos, calm, bun la inimă, egoist, înțelegător, nepăsător, grijuliu, iubitor, zgârcit, sensibil.
- b) **mezinului:** bun la inimă, egoist, nepăsător, grijuliu, iubitor, zgârcit, sensibil, răutăcios, darnic, prietenos, amabil, generos.

6

Găsește câte o însușire pentru ceilalți trei fii ai țăranului.

- ♦ primul fiu → _____
- ♦ al doilea fiu → _____
- ♦ al treilea fiu → _____

7

Dacă ai fi fost în locul unuia dintre fii, ce ai fi făcut cu piersica?

8

„Momentul de sinceritate“. Care sunt, pentru tine, cele mai importante trei lucruri în viață?

9

Ordonează cuvintele pentru a obține proverbe, apoi scrie-le corect.

- ☆ cumpără, bani, se, Prietenul, nu, cu. _____
- ☆ se, nevoie, Prietenul, la, cunoaște. _____
- ☆ cunoaște, Omul, după, se, bun, fapte. _____

10

Desparte în silabe cuvintele, apoi notează numărul de vocale și de consoane corespunzător fiecărui cuvânt.

	V	C		V	C
• piersică →			• cuviință →		
• coaptă →			• negustor →		
• fiii →			• genunchi →		
• sâmbure →			• omenie →		

11

Scrie cuvinte cu sens asemănător.

• lacom =	• a dăru =
• negustor =	• a azvârli =
• fecior =	• târg =

12

Găsește cuvinte cu sens opus.

• roditor ≠	• a da ≠
• întristat ≠	• coaptă ≠
• a vinde ≠	• bolnav ≠

13

Completează cu **la** și **l-a** spațiile libere.

a) _____ școală, _____ revedere, _____ noi, _____ adus, _____ stropit, _____ mai văzut, _____ lăudat, _____ Sibiu, până _____, _____ concurs, _____ ora stabilită, nota _____

b) _____ asfințitul soarelui, melcul se întorcea de _____ plimbare. Căsuța grea din spate _____ obosit. _____ mijlocul drumului, s-a oprit. Cărbășul _____ salutat amical.

c) ♦ „ _____ pomul lăudat să nu te duci cu sacul.“

♦ „ _____ plăcinte înainte, _____ război înapoi.“

♦ „Cel pe care _____ mușcat câinele se teme și de lătrătură.“

d) _____ ascultat _____ științe.

Nu _____ invitat _____ petrecere.

El cântă _____ vioară și _____ chitară.

_____ colțul bulevardului _____ zărit pe Cezar.

14

Extrage din text câte două substantive care să îndeplinească condițiile cerute.

a) genul masculin, numărul singular	_____
b) genul masculin, numărul plural	_____
c) genul feminin, numărul singular	_____
d) genul feminin, numărul plural	_____
e) genul neutru, numărul singular	_____

15

Asociază fiecare element din coloana A cu elementele corespunzătoare din coloanele B.

B

- fetițe
- par
- Nicolae
- nas
- Dunăre

A

substantive proprii

substantive comune

B

- frați
- Mihai Eminescu
- România
- jucării
- țară

16

Formează câte două substantive pornind de la cele date, ca în model.

Model: ac → acvariu, actriță

• bun → _____

• an → _____

17

Pune forma potrivită a substantivelor dintre paranteze.

(Ploaia) _____ sunt din ce în ce mai reci. Curând vor cădea primii (fulg) _____ de zăpadă. Fiecare (vietăți) _____ este pregătită pentru (ano-timpurile) _____ rece.

18

Barează cu o linie forma incorectă din exemplele date.

Dă-i **lui Marcel/Marcelului** biletul acesta.

Mariei/lui Maria i-am cumpărat o jucărie.

Ți-a plăcut felicitarea **lui Angela/Angelei**?

Îi voi lăsa un bilet **lui Carmen/Carmenei**.

I-am oferit o lălea **Ioanei/lui Ioana**.

Mi-a plăcut tortul **lui bunica/bunicii**.

Să-i spui **lui Sandu/Sandului** să-l lase în pace.

19

Scrisemnele de punctuație potrivite, apoi citește-i colegului de bancă textul tău, în-tonând corespunzător.

- Toto ☐ să mergem ☐ E o zi minunată ☐ Ce vreme frumoasă ☐
- Ham ☐ Ham ☐ lătră micuțul Toto ☐ răspunzându-i parcă fetei ☐
- Ce se vede acolo ☐ se întrebă fetița ☐ Toto ☐ e o sperietoare de ciori ☐
- Bună ziua ☐ fetițe ☐ Cum te cheamă și ce cauți prin aceste locuri ☐
- Cum e posibil așa ceva ☐ Tu poți vorbi ☐

20

Compune un text despre o plimbare prin pădure. Subliniază cu roșu substantivele co-mune și cu albastru substantivele proprii. Nu uita să îi dai un titlu potrivit!